

MENOVACIA BULA

Ján Pavol biskup — služobník služobníkov božích, milovanému synovi Milanovi Chauturovi, členovi Kongregácie Najsvätejšieho Vykupiteľa, vyvolenému titulárnemu biskupovi Kresimenskému a pomocníkovi prešovského biskupa — pozdrav a apoštolské požehnanie!

Slová nášho Pána, ktorými na brehu Tiberiadského jazera blaženému Petrovi sám zveril svoje stádo, nás každý deň vyzývajú, aby sme pre dobro všetkých partikulárnych cirkví a ich pastierov — s pomocou najlaskavejšieho Boha stále na nich mysleli. Želajúc si vyhovieť nedávno predloženej prosbe ctihodného brata Jána Hirku, prešovského biskupa, ktorý si žiadal pomocného biskupa, Teba, milovaný synu, ozdobeného vzácnymi darmi a skúseného v spravovaní vecí spoločných — pokladali sme za vhodné, aby si prijal úrad a službu tohto druhu.

A tak z plnosti Našej apoštolskej moci Ťa menujeme za titulárneho biskupa Kresimenského a súčasne ustanovujeme za pomocného biskupa tomu, ktorého sme ako ctihodného Predstaveného spomenuli, so všetkými právami a povinnosťami s týmto úradom spojenými. Dovoľujeme súčasne, aby si prijal biskupské svätenie od ktoréhokolvek katolíckeho biskupa mimo mesta Ríma — po vykonaní obvyklých predchádzajúcich prísah.

A nakoniec, milovaný synu, na príhovor Panny Márie, najmocnejšej ochránkyne Cirkvi, vyprosujeme Ťi plnú mieru pomoci z neba, ktorou vystrojený dokážeš zverený úrad a službu naplniť svedomitou, múdrosťou, prezieravosťou a najväčšou mierou lásky, bez ktorej nijaká iná cnosť sa nemôže rozvíjať tak, aby ctihodnému prešovskému biskupovi ako aj veriacim zvereným jeho starostlivosti — bola na úžitok a osoh v každom ohľade.

Milosť nášho Pána Ježiša Krista a láska Božia i spoločnosť Svätého Ducha — nech Ťa sprevádzajú po všetky dni Tvojho života.

Dané v Ríme u Svätého Petra dňa 11. januára roku Pána 1992, v štrnástom roku Nášho pontifikátu.

JÁN PAVOL II., pápež

Okamih jednoty s Kristom uprostred

(Úvodný príhovor otca biskupa mons. Jána Hirku)

Pri objavení Ameriky boli ľudia prekvapení, aký veľký je svet. Teraz sme prekvapení, že svet je tak malý — len jedna planéta. Neradostná je situácia vo svete i v našej vlasti. Prejavuje sa veľká ľahostajnosť voči duchovným hodnotám. My však sa naopak stretávame preto, aby sme vytvorili jednotu a spoločenstvo pri dnešnej vysviacke biskupa. Priestor tejto haly sa dnes stáva večeradlom s Kristom uprostred. On žije vo svojej cirkvi a v jej hlave v pápežovi Jánovi Pavlovi II. Cirkev cez svojich vyvolených slúži tomuto svetu a ľudstvu.

Aké je to zvláštne až nerozumné, že „márnotratný syn je prijímaný Otcom s radosťou a láskou“. Ako málo je závislá milosť Božia na „nerozumnosti“ človeka. A či aj všetko počínanie Božie nie je tak trochu nerozumné? Svet nechápe túto „nerozumnosť“ Božiu. A práve „z nerozumnosti Božej stali sme sa bohatými“. Kto stojí v Božom poslaní, nemá

sa zaisťovať inak, len veriť. Má zaujať postoj človeka prijatého do služby a spoliehať sa, že Boh ho nenechá odkázaného na seba samého.

Potom príde pokoj, vnútorné nesenie Bohom. Takto spôsobený človek môže komunikovať s ľuďmi, bez toho, že by stratil seba samého. V tom stave poznáme, že s Kristom zvládneme i to, čo bolo nad naše sily. Naučíme sa tomu nemožnému a „nerozumnému“ — naozaj milovať.

Táto láska je „daná Bohom“ bez našej zásluhy, budí sily srdca, usmerňuje ich a posilňuje. Sú to impulzy Bôha.

Sv. Otec v posledný deň synody povedal: „Synoda bola pre nás novým impulzom k láske“. Je to veľmi jednoduchá veta, snáď pre mnohých nerozumná, ale je v nej obsiahnutá celá veľkosť, hĺbka a radikálnosť kresťanskej viery.

Počas synody, ktorá bola stretnu-

(Pokračovanie na 2. strane)

Okamih jednoty s Kristom uprostred

(Dokončenie z 1. strany)

tím biskupom so Sv. Otcom, bolo cítiť, že je to viac ako uvažovanie o novej evanjelizácii, že je to vlastne udalosť novej evanjelizácie. Kiež by i táto slávnosť bola udalosťou novej evanjelizácie a vzájomnej lásky.

Naša cirkev dostáva nového biskupa, ktorý, ak Boh dá, väčšiu časť svojej biskupskej služby bude plniť už v treťom tisícročí.

Nech mi je dovolené pokorne pripomenúť, že pre nás gréckokatolíkov naši predchodcovia biskupi znamenali nesmierne veľa. Jeden odsúdený na doživotný žalár v ňom aj zomrel a druhý na následky 14-ročného väze-

nia pomaly zomieral medzi nami. Zobrali nám ich v ťažkých rokoch a naši veriaci i kňazi v molitbách a v utrpení žili spolu s nimi duchovne — vo väzení, v živote i v smrti. Naši veriaci stratili svoje chrámy, ale chodievali do iných a bolo známe, že prví do chrámu prišli a odchádzali, až keď bolo treba chrám zatvárať. Naozaj naša eparchia v minulosti trpela, bola zaznávaná a vydala silné svedectvo. Z prenasledovania sme získali veľké milosti, ktoré nám pomáhajú niesť kríž i v prítomnom čase.

Zabudnime a odložme teraz všetky svoje starosti a trápenia a prežime naplno chvíle v jednote s Bohom a medzi nami tak, aby sa táto slávnosť

stala okamihom našej jednoty s Kristom uprostred nás.

POKORA A POSLUŠNOSŤ

(Sviatok Zvestovania Bohorodičky — 25. marec)

Keď Pôvodca všetkého, vždy večný Boh — láska stvoril svet a všetko v ňom, mal v pláne všetko obdaríť svojou blaženosťou, podeliť sa oň so stvorenstvom. Anjel, jeho prvé stvorenie, to nepochopil. Vzoprel sa pred Božím plánom. Čo nasledovalo, vieme. Tu si treba uvedomiť, že milujúci, ale spravodlivý Boh nič tak netrestá ako hriech proti láske, ktorý sa rodí z pýchy. Anjel padol. Stal sa z neho satan. To je jeho trest.

Na javisko sveta prichádza človek. Bol krásny, bol svätý, ako všetko, čo vychádza z rúk Stvoriteľa. Anjel — satan mu závidel. Pokračoval v diele skazy. Zviedol človeka k hriechu. „Pri hriechu človeka zaplakala celá príroda, že všetko, všetko je už stratené,“ píše Milton vo svojej knihe Stratený raj.

Božia láska však našla cestu, ako vyviešť človeka po páde z tohto nešťastia. Cestu neuveriteľnej lásky, cestu pokory a utrpenia. Keď jednou rukou vyháňa človeka, druhou mu utiera slzy, príslubom nádeje. Adamovi a Eve sľubuje Vykupiteľa. Zvestuje im vykúpenie. Otvorene hovorí o Žene — Matke, ktorá nepoškvrnenosťou srdca, pokorou panenstva, pošliape hlavu toho, ktorý ich zviedol k hriechu a pádu. Po tisícoch rokoch splnenia tohto príslubu to sv. Lukáš opisuje vo forme dialógu anjela Gabriela so svätou Pannou z Nazareta. Archanjel pozdravuje Máriu velebne,

pozdravom samého Boha, keď jej hovorí: „Raduj sa Bohorodička, Panna Mária, milostiplná, Pán s Tebou, požehnaná si medzi ženami.“ Najkrajšie Zvestovanie sveta zaznelo v skromnej izbičke, nie z pyšných tribún. Je to prvé posolstvo spásy. Bohorodička odpovedá najkrajšou oddanosťou, najväčšou poslušnosťou: „Hľa, služobnica Pánova. Nech sa mi stane podľa tvojho slova.“ Anjel odchádza. Slovo Božie vniká ako Život do jej života, života Márie.

V dejinách ľudstva, dejinách spásy vždy zohrávali najdôležitejšiu úlohu protikladné dvojice. Anjel — satan zvestoval hriech, anjel Gabriel zvestoval spásu. Žena Eva priiahla kliatbu na ľudstvo, Žena — Panna Mária zrodila Vykupiteľa, kliatbu odčinila. Človek Adam spečatil pád Evy. Syn Človeka — Kristus spečatil vykúpenie.

V Starom zákone sa satan a hriech vlečú dejinami ako ťažké bremeno ľudstva. Zvestovaním Panny Márie nastáva obdobie Nového zákona. Nepoškvrnená Panna a jej syn Ježiš Kristus vyslobudzujú duše a prenášajú ich do kráľovstva pokoja, lásky a radostnej nádeje, ktorá i pre nás znamená, že sme vykúpení.

Nech tento radostný sviatok, ktorý si môžeme často pripomínať modlitbou svätého ruženca, jeho vnútorný obsah, osvieti náš rozum, posilní našu vôľu, aby sme pochopili, že pokora a poslušnosť Panny Márie a jej Syna Ježiša Krista nám priniesli vykúpenie, spásu našich duší a večný život v prítomnosti Boha. Na ktorej strane stojím ja? Na strane pýchy a hriechu, alebo na strane pokory a poslušnosti?

(o. Alexej M.)

Slovo života

„Žiak nie je nad učiteľa. A keď sa všetko naučí, bude ako jeho učiteľ.“
(Lk 6, 40)

V Lukášovom evanjeliu je tento verš časťou state tvorenej krátkymi podobnosťami (6. 39-49). Ježiš v ňom chce upriamiť našu pozornosť na význam zhody nášho života s tým, čo vyžaduje život podľa jeho zásad.

Ježiš uvádza pravidlo, ktoré bolo časťou ľudovej múdrosti. Užívalo sa bežne, keď sa mal vyjadriť žiakov ideál, vrchol, ktorý mohol dosiahnuť. Ježiš ho vyslovuje aj v iných textoch (Mt 10, 24; Jn 13, 16; Jn 15, 20) s rozličným zámerom a odtieňmi. V tomto prípade akoby chcel povedať, že to, čo je vo svete také ťažké — aby žiak dospel k tomu, že bude ako jeho učiteľ — dosiahne v Ježišovej škole každý, kto sa usiluje žiť jeho slová.

Ježiš nám chce pripomenúť, a to vidieť na prvý pohľad, že iba On je pravý a jediný učiteľ.

Jedine On je schopný odhaliť nám pravý zmysel nášho života a viesť nás s istotou chodníkmi sveta (Lk 6, 39). Jedine On dokáže vyličiť naše srdcia z neudu hriechu a doviesť ho k tomu, že bude rodiť plody pravej čistoty a dobroty (Lk 6, 43). Jedine On môže z nášho života vybudovať pevnú stavbu, ktorá pretrvá navždy (Lk 6, 47).

Veľmi však prekvapuje v jeho reči to, že nám súčasne hovorí, že aj my môžeme byť ako On. Dáva nám pochopiť, že nás chce doviesť na tú úroveň, kde je On. Ved' nato prišiel, aby nám dal všetko svoje svetlo a bohatstvo lásky. Ježiš z nás chce urobiť žiakov, ktorí by boli ako On, žiakov, ktorí budú vo svete jeho živými obrazmi.

Ako teda budeme žiť slovo života na tento mesiac?

Zameriame sa dôsledne na zhadu nášho

života s požiadavkami evanjelia, ako nám ich predkladá Ježiš. Ved' zhoda vyjadruje vlastne veľkodušné úsilie odstrániť prípadné protirečenia, zmenšiť čo najviac každú odlišnosť a všetky rozdiely medzi vierou a životom, ktoré z seba nájdeme.

V Ježišovi vždy bolo možné vidieť hlbokú jednotu medzi jeho láskou k nebeskému Otcovi a láskou k ľuďom, jeho bratom. Medzi jeho slovami a jeho životom panovala najvyššia zhoda. Práve toto očarovalo a priťahovalo všetkých. Aj my máme byť takí. Ježišove slová musíme prijímať s jednoduchosťou dieťaťa. Uskutočňovať ich v ich čírosti a jasnosti, v ich sile a rozhodnosti, aby sme sa stali žiakmi, akými nás chce mať On; žiakmi rovnými učiteľovi. Ježišovými zástupcami rozídenými po celom svete.

Môže pre nás existovať väčšie a krajšie dobrodružstvo ako toto?

A tak, aby sme boli konkrétni, žime tento mesiac slovo: „Bud'te teda dokonalí, ako je dokonalý váš nebeský Otec“ (Mt 5, 48).

Chiara LUBICHOVÁ

ŽÍZNIM — DOKONANÉ JE

(Ján 19, 28. 30)

(Homília nuncia mons. Giovanniho Coppu na biskupskej vysviacke)

„Žíznim — Dokonalé je“ (Ján 19, 28.30).

Práve sme počuli tieto slová, ktoré Pán Ježiš vyslovil na kríži. Zatiaľ čo zomiera, zo svojej najvyššej učiteľskej katedry zanecháva celej cirkvi svoj posledný odkaz.

„Žíznim“. Ježiš zomiera stravovaný týmto smädom: nie je to smäd fyzický — ved' odmieta nápoj, ktorý mu podávajú vojaci. Je to smäd po dušiach. Po našich dušiach. Smäd po spásе sveta. Smäd, ktorý ho pritiahol z neba na zem, aby človeku daroval účasť na rovnakom Božom živote.

A teraz je smäd zahnaný. „Dokonalé je.“ Plán spasý, ktorý mu Otec zveril, zapáliť svet lásky v plameni Ducha Svätého, sa teraz uskutočnil. Ježiš Kristus svojou žertvou teraz môže Otcovi obetovať uzmiernené ľudstvo. Krv preliata na kríži je základom Cirkvi: z tejto Krvi sa rodia sviatosti, ktoré posväcujú človeka a dávajú mu účasť na Božom živote. Táto Krv sa obetuje stále znova v eucharistickej obete svätej omše. Svet sa definitívne navracia k Bohu: „Dokonalé je“. Všetko. Aj táto sviatosť biskupskej vysviacky, ktorú Ti, drahý brat Milan, udelíme, sa tam zrodila. Prichádza z kríža. Biskupstvo je úzko spojené s tajomstvom Kríža, ako to viditeľne ukazuje kríž, ktorý biskupi nosia na srdci.

V srdci biskupa plápolá rovnaká láska k ľudstvu ako u Krista. V biskupskom zbore pokračuje rovnaké poslanie Spasiteľa, ktorý je Učiteľom, Posväcovateľom a Vodcom nového Božieho ľudu. Druhý vatikánsky koncil to podivuhodne vysvetlil: „V osobe biskupov, ktorým pomáhajú kňazi, je teda uprostred veriacich prítomný Pán Ježiš Kristus, najvyšší Veľkňaz. Sediac totiž po pravici Boha Otca, nie je vzdialený od zhromaždenia svojich veľkňazov, ale predovšetkým pomocou ich vynikajúcej služby hlása slovo Božie všetkým národom a veriacim stále vysluhuje sviatosti viery . . . a konečne ich múdrosťou a rozvážnosťou vedie a upravaje ľud Nového zákona na jeho púti do večnej blaženosti“ (Svetlo národov, 21).

V týchto slovách je načrtnuté trojnásobné Kristovo poslanie, ktoré On odovzdáva biskupom, nástupcom apoštolov.

Ježiš je učiteľ: On je Slovo, Slovo Otcovo, ktoré prišlo na svet, aby ľudom ukázal cestu k Bohu, aby im odovzdal „radostnú zvesť“, to znamená Evanjelium, pravdu, že Boh nás miluje ako svojich synov, že na nás myslí ako otec, že nás chráni, a dokonca aj všetky vlasy na našej hlave sú spočítané (vid' Mt 10, 30). Teda. ako hovorí Koncil: „Medzi hlavnými povinnosťami biskupov vyniká hlásenie evanjelia. Biskupi sú vierozvestmi, ktorí privádzajú ku Kristovi nových učeníkov, sú aj hodnovernými učiteľmi . . . ktorí hlásajú sebe zverenému ľudu vieru, ako ju treba vyznávať a uplatňovať v živote; osvietení Duchom Svätým ju vysvetľujú“ (Svetlo národov, 25).

Ježiš je večný Kňaz, Otcov leitourgos, ktorý svojou obetou na kríži posvätil svet; a biskupi, ktorým pomáhajú kňazi, stále prenášajú Božiemu ľudu samu Kristovu svätosť udeľovaním sviatosti, predovšetkým slávením Svätej Liturgie. V Konštitúcii O posvätnéj liturgii Druhý vatikánsky koncil hovorí: „Biskupa treba mať za veľkňaza svojho stáda, od ktorého sa určitým spôsobom odvodzuje a závisí život jeho v Krista veriacich. Preto všetci si majú čo najviac vážiť diecézny liturgický život, ktorého stredobodom je biskup, najmä v katedrálnom chráme“ (Svätý Koncil, 41).

Ježiš je nakoniec pastierom a vodcom svojich ovečiek, ktoré svojou Krvou zhromaždil do jedného ovčince a tak rozptýlené deti Božie zhromaždil v jedno (vid' Ján 11, 52). A biskup v jeho mene vedie veriacich na pastviny pravdy a života, chráni ich pred vikmi, to je pred nepriateľmi Božej pravdy. Tak ako hovorí svätý Pavol starším v Efeze, ako sme to počuli v tejto liturgii: „Starajte sa o seba i o celé stádo, nad ktorým vás Duch Svätý ustanovil strážcami (biskupmi), aby ste pásli Cirkev Božiu, ktorú si nadobudol vlastnou krvou“ (Skutky 20, 28).

Toto sú teda úlohy, brat Milan, ktoré od tohto okamihu musíš vykonávať ako biskup

vybraný Svätým Otcom, aby si svojimi mladými silami pomáhal drahému Pastierovi Grécko-katolíckej cirkvi v Českej a Slovenskej Federatívnej Republike, milému a ctihodnému bratovi Jánovi Hirkovi. Azda ti prebehol mráz po chrbte, keď si sa dozvedel, že prostredníctvom hlasu Svätého Otca ti bola oznámená vôľa Božia. Neboj sa! Nie si sám! Ježiš, ktorý ťa povolal k tak veľkej zodpovednosti, ti dal svoju Matku, ktorá ťa bude sprevádzať prívetivou a pevne pri tejto tvojej novej službe cirkvi. Ako syn svätého biskupa Alfonza z Liguori, zakladateľa redemptoristov, si sa naučil vo svojej Kongregácii nežne milovať Máriu.

Neboj sa! Nie si sám: **Mária je s** tebou. Práve sme v Evanjeliu počuli slová zomierajúceho Ježiša: „Hľa, tvoja Matka!“ (Ján 19, 27). Tento posledný dar dojima nás všetkých, ktorí to počujeme, ved' v Jánovej osobe sme zastúpení všetci; a v tvojom srdci určite vyvolal zvláštnu ozvenu. Ved' tieto slová patria hlavne tebe aj kvôli tomu, že ich Ján počul hneď na druhý deň, čo sa stal biskupom cirkvi spolu s Jedenástimi. Ako Ján, ako Kristus budeš učiteľom, kňazom a pastierom: **A Panna Mária ti svojou**

materinskou láskou bude pomáhať, aby si čo najvernejšie vykonával toto trojnásobné poslanie: Ona v tebe uvidí predĺženie Krista; vloží do tvojich úst správne slová pri učení veriacich; bude s tebou vždy, keď budeš sláviť svätú liturgiu a pokračovať v spásanosnom diele Kristovom; bude ťa podporovať, aby si bol silným a istým vodcom, aby si sa nikdy nikoho neobával a bol hodným zástupcom jej Syna.

A teraz k vám, drahí bratia a sestry, ktorí ste prítomní v tak hojnom počte na tejto dejinnej slávnosti. Svätý Otec vám dal nového pastiera, ktorý bude pomáhať vášmu milovanému biskupovi Jánovi v jeho úlohe: pápež vám dal veľký dar, keď vám dal najmladšieho biskupa v dnešnej cirkvi. Ano, ako biskup Milan, aj Cirkev je mladá! Cirkev nezomiera. Cirkev sa vždy raduje zo svojich nových synov. B u d' te preto hrdí, že patrite k Cirkvi jednej, svätej, katolíckej a apoštolskej. Zomknite sa okolo vašich biskupov, Jána a Milana, aby ste boli stále skutočnejšie Kristovou cirkvou. Aj vy tvoríte Cirkev! Bud'te verní! Verní Kristovi, verní Svätému Otcovi, verní Evanjeliu. Poslúchajte ich učenie! Vytvárajte s nimi jedno srdce a jednu dušu. A predovšetkým vždy robte česť svojmu menu — kresťan. Vatikánsky koncil povedal, že aj vy, laici, muži a ženy, máte účasť na rovnakom Kristovom trojnásobnom poslaní: učiteľia viery vo svojich rodinách; kňazi, musíte svoj život spojiť s Kristovou obetou a takto svojimi obetami, prácou a každodennou zodpovednosťou z neho učiniť neprestajnú liturgiu; aj vy ste vodcovia vašich detí a vnúčat — ved'te ich slovom aj príkladom po ceste Evanjelia.

Veľký svätý Augustín raz povedal svojim veriacim: „Áno, ja som váš biskup a budem z toho musieť skladať účty pred Bohom, ale aj vy, vo svojich rodinách ste tiež biskupmi!“

Toto je vaša kresťanská dôstojnosť. S týmito pocitmi musíte sprevádzať tento posvätný obrad, aby ste sa vrátili do svojich domovov s obnovenou láskou k Ježišovi Kristovi a vernosťou k Jeho cirkvi.

A teraz začnime slávnú liturgiu biskupskej vysviacky. Dakujeme Bohu, že nám doprial prežívať tento veľký deň. Kiež nám udelí, aby sme boli hodní tejto milosti a aby sme ju žili v plnosti po všetky dni nášho života. Amen.

AXIOS — JE HODNÝ

Dvadsiaty deviaty február býva každý štvrtý rok. Avšak sviatočný, slávnostný a historický možno raz za generáciu.

Od rána prúdili k Mestskej hale v Prešove zástupy veriacich. A nielen z nášho regiónu.

O pol desiatej sprievod, tvorený asi štyristo bohoslovcami, rehoľníkmi, kňazmi a biskupmi, privádzal k stupňom oltára vyvoleného mladého muža — kňaza, ktorý má prijať nielen plnosť kňazstva biskupskou vysviackou, ale i nové bremeno služby pre Krista, svoju cirkev, pre veriaci ľud. Deväťtisíc veriacich v hale je v očakávaní . . . sprievod sa však zastavuje . . . Na niekoľko minút. Aby sa svedkami tej radostnej a povzbudzujúcej atmosféry mohli stať aj státisíce televíznych divákov.

„Vošiel jesi archijereju . . .“ zaznieva halou v podaní prešovského katedrálneho zboru. Za tým nás otec biskup msgr. Ján Hirka vyzýva k uspôsobenosti komunikovať s Bohom i s ľuďmi, k vytvoreniu jednoty s Ježišom uprostred. Zoznam vzácných hostí je dlhý . . . arcibiskup msgr. Giovanni Coppa, pápežský nuncius v ČSFR, a msgr. Michal Rusnák, CSsR, torontský biskup z Kanady ako spolusvätitelia, dve desiatky otcov biskupov z ČSFR, Poľska, Ukrajiny, Francúzska . . . Víta ich srdečný potlesk tých, ktorí majú z ich prítomnosti radosť, že spolu s nami prežívajú tu v Prešove, ten historicky okamih pre našu gréckokatolícku cirkev. Potlesk mohutne pri privítaní otca biskupa msgr. Slavomíra Miklovša z Chorvátska. Bol to on, ktorý v ťažkých časoch, keď naša eparchia bola bez biskupa, udeľoval našim bohoslovcom kňazské svätenie.

Početné je zastúpenie akademických hodnostárov Univerzity Pavla Jozefa Šafárika, zástupcov štátnych a mestských orgánov i ďalších hostí z našej vlasti i zo zámoria.

Uprostred slávnostnej svätej liturgie nastáva vrcholný okamih sviatostnej vysviacky. Generálny vikár o. Boháč privádza kandidáta msgr. Milana Chautura pred svätiteľov, aby ho predstavil a požiadal o jeho povýšenie do biskupskej hodnosti. — Máte k tomu doklad od Apoštolského stolca? — znie otázka hlavného svätiteľa biskupa msgr. Jána Hirku. Z úst msgr. Jána Krajňáka najprv po latincky a potom po slovensky zaznieva text menovacej buly Svätého Otca Jána Pavla II.

Obrad je dojímavý a uchvacujúci, plný dôstojnosti, pokory a dôvery v silu prítomnej Otcovej milosti. Kandidát kľaká, bozká svojho svätiteľa, zasnuhuje sa s oltárom, preberá biskupské žezlo ako symbol pastierskeho úradu, svätiteľ vkladá na jeho hlavu svoje ruky. Už od apoštolských čias je vkladanie rúk zárukou vylia- tej božej milosti a odovzdanie biskupskej hodnosti. Tento úkon nasleduje z rúk aj ďalších dvoch svätiteľov. A potom ešte deväťnásť párov biskupských rúk prítomných otcov biskupov prijíma svätenca do svojho kolégia.

AXIOS — JE HODNÝ spievajú zbory, keď z rúk svätiteľa prijíma nový biskup ďalšie znaky biskupskej služby — pomazanie olejom, jednotlivé časti biskupského odevu, kríž, prsteň, mitru . . . Dokonané je. Pred zrakmi veriacich vstáva ich nový biskup. Víta ho mohutný potlesk.

Dokonané je — rezonujú tieto Kristove slová v nás počas homílie apoštolského nuncia msgr. Coppu. Taliana, ktorý veľkosť tejto chvíle umocnil svojím príhovorom v slovenčine. Aké nádherné

prekvapenie. Svätá liturgia spie k záveru. Kristus uprostred tisícok veriacich srdc zúročuje duchovné bohatstvo tejto chvíle aj veľkou účasťou veriacich na svätom prijímaní, teda priamou účasťou na Jeho hostine.

Novému biskupovi blahoželajú zástupcovia štátnych orgánov, minister p. Oberhauser, za SNR p. Hlaváč a ďalší . . . Šťastné sú tváre gratulantov z radov mládeže, príbuzných, zástupcov farností, kde o. biskup predtým pôsobil. Nový biskup, msgr. Milan Chautur sa nakoniec ujíma slova, aby vyslovil vďaku všetkým, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom zaslúžili o tento najväčší deň v jeho živote.

* * *

*Najdôstojnejší otec nuncius,
najdôstojnejší biskupi svätitelia,
milí spolubratia v biskupskej a kňazskej službe,
milí rehoľníci, rehoľníčky,
vážení zástupcovia štátnej správy,
drahí bratia a sestry.*

Nastal už len okamih poďakovať sa.

Poďakovať sa Pánu Bohu a poďakovať sa i Vám, že v tomto vážnom okamihu môjho života som nezostal sám, ale mohol som byť spojený s modlitbami toľkých ľudí.

A že kry, ktorá prelievala sa na tomto našom oltári hoci aj neviditeľným spôsobom pri liturgickej obete, sa prelievala za modlitieb celého veriaceho ľudu. Teraz tu stojím pred Vami, Váš nový biskup.

Mladí azda majú radosť, že bude to biskup, ktorý je mladý a bude chápať ich problémy.

Starší azda skladajú nádeje — je mladý a má dost síl. Chcem Vám však povedať: nie v mladosti a nie v dostatku síl spočíva grunt základ biskupskej hodnosti, ale v tom, ako bude chápaná jeho biskupská autorita. Teda v tom, ako dokážeme všetci chcieť plniť vôľu Božiu prednesenú alebo predkladanú nám prostredníctvom Svätého Otca, v zjednotení s biskupmi a kňazmi.

Lud bude mať takého biskupa, akého si vymodlí. A preto teraz, keď stojím pred Vami, chcel by som Vám čosi povedať, čo si odnesiete do svojho života. To prvoradá je: Prosím Vás, buďte poslušní Svätému Otcovi, buďte poslušní svojim biskupom, aby sme mohli splňať vôľu toho, ktorý je našim nebeským Otcom.

A chcel by som sa poďakovať i všetkým Vám, medzi ktorými som pôsobil ako kňaz na laboreckej, ubľanskej, sninskej, humenskej doline. Poďakovať sa Vám za Vaše modlitby, za Vaše povzbudenie i za Vašu praktickú pomoc, ktorú ste mi poskytli pokiaľ som bol medzi Vami. Verím, že nezostanem sám ani teraz na tomto poste, v tejto úlohe biskupa, ale, že ma budú sprevádzať i Vaše modlitby. A svoje poďakovanie chcem adresovať i Vám, otec, mama, že ste ma vychovávali tak, žeby Kristove slovo bolo v mojom srdci pevné. A chcem Vás poprosiť, zostávajúce so svojim synom — biskupom i naďalej.

Chcem poďakovať Vám, všetkým, ktorí ste mi akýmkoľvek spôsobom pomohli ku kňazstvu, ktoré teraz dovŕšilo svoje naplnenie biskupskou vysviackou.

Osobitne Vám zo Zemplínskeho Jastrabia, kde ste mi vystrojili primície.

(Pokračovanie na 5. strane)

A z tohto miesta by som chcel pozdraviť všetkých našich veriacich i maďarskej národnosti, ukrajinskej národnosti, českej národnosti a všetkých ľudí bez rozdielu.

Lebo tak, ako všetci sme tu tvorili teraz jednu rodinu a ja som cítil silu Vašich modlitieb, chcem spolu so svojim diecéznym biskupom tvoriť naďalej s Vami rodinu, ktorá bude smerovať k dovŕšeniu rodiny v nebi.

Pravdaže pod ochranou tej, ktorú nám dal Ježiš z kríža ako posledný svoj dar: Hľa, tvoja Matka.

Sláva Isusu Christu.

Obrad končí. Životné biskupské poslanie msgr. Milana Chautura začína. Svätitelia a asistencia ho vyprevádzajú na túto nesmierne náročnú cestu. A spolu s nimi i veriaci, ich modlitby, bez ktorých je v duchovnej službe ťažko obstať. Patrí im vďaka i všetkým, ktorí sa svojou dôstojnou asistenciou, spevom, organizáciou a akokoľvek inak pričinili o túto nádhernú chvíľu v živote našej eparchie.

Hostia sa odoberajú na spoločný obed. A tam duch sviatocnej atmosféry neútlacha. Prichádza o. biskup Voronskij z Lvova, ktorý nebol na obradoch. V príhovore sa predstaviteľ redemptoristov z Poľska vyznal z nesmierneho požehnanja, ktorého sa dostáva ich kongregácii. Nový biskup o. Milan je päťdesiatym biskupom z ich radov. Teda nielen najmladší, ale aj jubilejný. . . Atmosféru umocňuje dojímavým prejavom bratskej jednoty evanjelický biskup dr. Július Filo, ktorý sa zúčastnil vysviacky so svojím sprievodom.

Dôstojný brat vysvätený biskup, dôstojní otcovia biskupi, bratia a sestry v Kristu!

Dovoľte mi, aby som Vás pri tejto slávnostnej príležitosti menom Slovenskej evanjelickej cirkvi srdečne pozdravil a zaželel Vám vo vašom úrade, ktorého sa ujmiete, hojnosť Božej milosti, pomoci a požehnanja. Je to významný deň pre grécko-katolícku cirkev, keď dostáva nového biskupa. O tomto dni v plnosti platia slová Žalmistu (118, 24): „Toto je deň, ktorý učinil Hospodín, jasajme a radujme sa v ňom“.

Sv. apoštol Pavel nám veriacim adresuje výzvu: „Radujte sa s radujúcimi a plačte s plačúcimi“ (Rím. 12, 15). Dnes sa radujeme s vami, no boli časy, kedy sme s vami prežívali žiaľ a bolo nám do plaču. Plakali sme s vami plačúcimi, keď vaša cirkev a jej kňazi boli vystavení tvrdej perzekúcii a činnosť cirkvi mala celkom prestať. Klaniame sa pred vašim utrpením, a dnes sa tešíme z vášho oživenia, keď popri dôstojnom bratovi biskupovi Jánovi Hirkovi, ktorý tiež mnoho vytrpel, dostávate mladého Timotea v osobe pomocného biskupa Milana Chautura. Prajem obidvom dobrú spoluprácu a ďalší rozvoj vašej martýrskej cirkvi.

Vy, novovysvätený brat biskup, začínate svoju službu v znamení kríža a ľalie. Kristov kríž nás všetkých vedie k pokore a k poslušnosti vo viere v toho Pána, ktorý sa za nás obetoval na Golgote a zanechal nám neprekonateľný príklad služby a lásky. Náš Spasiteľ v kázni na hore poukazuje na poľné ľalie ako vzor čistoty a krásy: „Vid'te poľné ľalie, ako rastú, nenamáhajú sa a nepradú, hovorím vám: Ani Šalamún

in vo celej svojej sláve neobliekal sa tak ako jedna z nich“ (Ev. sv. Mat. 6, 28-29). Vaše biskupské i kňazské rúcha sú krásne, obdivujeme ich, no ešte dôležitejšie je, aby krásnym, čistým a bielym bol náš vnútorný odev, aby naše duše boli naplnené Duchom Svätým a tak bohatstvom duchovných darov viery, lásky, pokory a nádeje. Tieto dary ste aj Vy, brat biskup, prijali a budete ich používať pre dobro a ďalšie napredovanie vašej cirkvi.

Z úspechov vašej cirkvi radujeme sa aj my a prajeme si, aby medzi cirkvami vládol duch bratskej lásky, úcty, vzájomnej znášanlivosti a ekumenickej spolupatričnosti. Ved' všetci sa hlásime k viere v Trojjediného Boha, užívame tú istú Bibliu, v ktorej sa nám prihovára Kristus, náš Pán a Spasiteľ. On sa za všetkých modlí: „aby všetci jedno boli“.

Sväté dedičstvo viery treba nám aj v súčasnosti obhajovať. V čase demokratickej slobody prebieha otvorená výmena názorov, z čoho sa tešíme, ale súčasne zisťujeme, že k nám prenikajú rôzne cudzie a kresťanstvu nepriateľské ideológie, ktoré narušujú jednotu a učenie cirkvi. Proti týmto nepravým smerom treba kresťanské dedičstvo spoločne obhajovať. Kým u pohanov platila zásada: *polemos pater panton* — boj je otcom všetkého, u nás kresťanov má platiť: láska Kristova spája nás. Táto láska nás orientuje dopredu, aby sme zabúdali na to, čo je za nami a mysleli na to, čo je pred nami.

Naš evanjelický kazateľ a básnik Ján Kollár nám zanechal tento obraz o spolupatričnosti kresťanov: „Rímskokatolícka cirkev podobá sa múdreému a prísneému otcovi, grécko-východná dobrej a láskavej matke, evanjelická a reformovaná cirkvi sú dcérami týchto duchovných rodičov“. Táto charakteristika chce nám aj dnes pripomenúť, že patríme k sebe, že sa máme vzájomne podporovať, jeden za druhého sa modliť, rozvíjať ekumenický dialóg, nie polemiku, a tak súčasnému, často duchovne narušenému človeku svedčiť, že sme Božie deti a Božia rodina.

Len za týchto okolností budeme vedieť spolu nažívať v láske a pokoji. Vtedy aj naša radosť bude úprimná a trvalá. Ba aj prípadné skúšky a ťažkosti budeme vedieť ľahšie znášať a vzájomne si pomáhať. Tak sa budú medzi nami trvale uplatňovať slová sv. apoštola (I. Kor. 12, 26): „Keď trpí jeden úd, spolu s nim trpia všetky údy; keď sa jednému údu dostáva oslavy, radujú sa s nim všetky údy“. Keď sme v minulosti vedeli spolu znášať bremená a útrapy, dnes sa spolu radujeme s vami. Dnešná oslava vyvyšuje meno nebeského Otca, aby sme žili podľa Jeho svätej vôle, ktorá sa má plniť v cirkvi i v celom živote. V tom nech Vám, dôstojný brat biskup, Pán Boh pomáha, aby ste vo svojom svätom úrade mohli pozhnané a úspešne pracovať. Pán nech Vás sprevádza svojou milosťou a bohatstvom darov Ducha Svätého.

Čas nezastavíš, ani problémy, ktoré život prináša. A tak je prítomnosť toľkých otcov biskupov príležitosťou pre rokovanie. Aj uprostred tak nádherného, slávnostného dňa cítia ťarchu problémov, ktoré doliehajú na Cirkev. Ospravedlňujú sa hostom a odchádzajú rokovať. Niektorí z nich ochotne venujú minúty i zástupcom našej redakcie. (Rozhovory s otcom biskupom msgr. Rudolfom Balážom a nunciom msgr. Giovanni Coppom priniesieme v ďalších číslach.) Otec biskup msgr. Slavomír Mlikovský rozpráva s príznačným optimizmom o „zázrakoch“ božej lásky v srdciach trpiacich v jeho Chorvátsku. Uprostred bojov, ničenia, utrpenia veriaci rôznych vyznaní odchádzajú do iných častí krajiny a stavajú svoje „mestečko“, kde chcú žiť s Ježišom uprostred. Tak sa rodia bašty novej evanjelizácie. V privale nenávisť ich Ježišova láska zjednocuje. Keď sa lúčime, uzatvára atmosféru slávnostného dňa slovami: „Pre vašu cirkev je dobre, že má takého mladého biskupa. Ale pre neho. . . Je to veľa, niesť na svojich pleciach od mladosti toľkú ťarchu biskupskej služby.“

V nás, ktorí sme akýmkoľvek spôsobom vnímali atmosféru toho dňa, v nás, v ktorých pulzuje „cítienie s Cirkvou“ (Sentire cum Ecclesia) sa určite prejaví aj sila Ježišovej zjednocujúcej lásky medzi sebou a s našimi biskupmi. Aby sme im privalom svojich modlitieb pomohli v ich zodpovednej službe. A nášho nového mladého biskupa určite podporú nielen modlitby tých starších, ale aj mladšej generácie, pre ktorú posolstvo Evanjelia ponese do tretieho tisícročia.

Blážer KRASNOVSKÝ

O. Michal Lacko — obranca gréckokatolíkov

Životopisci o. Michala Lacko sa budú ešte dlhšie zaoberať otázkou, čo ho charakterizuje, čo robil hlavne. Príspevok, ktorý predkladáme, sa môže považovať za jeden pohľad naň.

Michal Lacko je v roku 1948 vysvätený. Dokončuje teológiu, robí tzv. tretiu probáciu. A píše doktorskú dizertáciu. Akú tému si zvolil? Už sme naznačili, že mladí jezuiti sa v tom čase oduševňovali Ruskom, vzťahom východných cirkví a Cirkvi všeobecnej. Od roku 1946 sa otázka komplikovala: gréckokatolíkov donucovali stáť sa pravoslávny. Tvrdilo sa, že únie boli uzatvorené násilím, teda „návrät“ k pravoslávniu je nápravou krivdy. Nebola to pravda, ale vec treba historiograficky dokázať. Michal Lacko sa podujíma osvetliť pravdu Užhorodskej únie (1946). Vyslovene hovorí, že bráni gréckokatolíkov. Mohlo to byť niekedy v roku 1949. Úlohu splnil: metodicky, materiálne a interpretačne kvalifikovanú prácu obhájil. Vyšla ako 143. zväzok série *Orientalis Christiana analecta* po latinsky v Ríme v roku 1955 (XIX — 280 s., v 2. vyd. v roku 1965, po slovensky v Moste 1958, po anglicky 1966, v druhom vydaní v roku 1976, po nemecky 1959 — o otázke M. Lacko písal aj inde i v širších súvislostiach). Na povšimnutie je tu toto: v čase — kritickom pre Gréckokatolícku cirkev na Slovensku — obrana gréckokatolíkov sa už pripravovala.

28. apríla 1950 sa na inscenovanej synode v Prešove Užhorodská únia zrušila. Biskup Pavol P. Gojdič a ThDr. Vasil Hopko sú uväznení. Väčšina kňazov je vyvezená do Čiech, je od veriacich izolovaná, je izolovaná aj navzájom od seba. Veriaci sú terorizovaní, prehlásení proti svojej vôli za pravoslávnych. Bezmocnosť dosahuje krajný stupeň. Gréckokatolíci sa sami brániť nemôžu, ostatní sa brániť ich neopovážia. Krajný stupeň dosahuje aj ich pocit osamelosti. Niet toho, kto by s ukrivdenými solidarizoval . . .

A predsa jeden sa našiel. O. Michal Lacko. Mladý kňaz, dovtedy neznámy. V roku 1953 píše po nemecky o prenasledovaní katolíckej Cirkvi na Slovensku. Je to rok, kedy „neexistencia“ gréckokatolíkov sa spečatila aj tým, že ich meno bolo vyčiarknuté ešte aj zo slovného zásoby slovenčiny: akademické Pravidlá slovenského jazyka 1953 už ani slovo gréckokatolíka nepoznajú! A Michal Lacko sa dáva na pochod, na svojráznu krížovú výpravu. Dokončuje a obhajuje pravdu o Užhorodskej únii a súčasne zbiera dokumentáciu o smutnej situácii gréckokatolíkov na Slovensku. Od roku 1955 je to už neustále informovanie a burcovanie svetovej mienky. K 5. výročiu už uvádza základné údaje o prenasledovaní gréckokatolíkov na Slovensku (Mária, 55, č. 5). Registruje a komentuje aj šieste výročie: Po šiestich rokoch prenasledovania gréckokatolíci ešte žijú (Mária, máj 1956). V roku 1958 oznamuje svetu: Naši bratia sa držia na Slovensku (Mária november 1958). V roku 1960 je to už rozsiahly príspevok v časopise *Most*: Grécko-

katolíci na východnom Slovensku bezprávni (č. 3-4, s. 105-130). Informuje aj o smrti biskupa Pavla P. Gojdiča. Za desaťrocie zozbieral informácie — už to samotné predstavuje úctyhodný výkon! — zosystematizoval ho a predložil ho svetu v 13 jednotkách série — 10 rokov prenasledovania slovenských gréckokatolíkov (v Márii od 1-2/60 až po 8/61). Gréckokatolíci nie ste, naozaj nie ste opustení. A vaše utrpenie je zmysluplné. Táto séria predstavuje — dosiaľ — najrozsiahlejšiu, najplnšiu panorámu o tomto období dejín gréckokatolíkov — (zaslúži si našu najvyššiu pozornosť a jej autor — uznanie). Po anglicky vychádza v roku 1961 v zborníku *Slovak Studies* (s. 145-185 — *The forced Liquidation of the Union of Užhorod*).

Lackov hlas na obranu gréckokatolíkov znie ďalej. V ďalšom uvidíme, že píše dejiny gréckokatolíkov na Slovensku. V nich je kapitola o období po roku 1950 osobitne vyzdvihovaná. Uvidíme aj to, že obnovenie činnosti Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku v roku 1968 uviedlo o. Michala Lacko priamo do vytrženia: nadšené o tom píše po anglicky, po nemecky, po francúzsky, po španielsky, nórsky i v ďalších rečiach. Aj tu — prirodzene — informuje tak o roku 1950 ako aj o období po roku 1968.

Tu poznamenajme toto: O. Michal Lacko kapitolu o prenasledovaní gréckokatolíkov na Slovensku nielen načrtnol, v základných obrysoch skoncipoval, ale ako prvý zaradil ju do ich celkových dejín. A predložil vážny návrh, aby sa táto kapitola zaradila aj do dejín Cirkvi na Slovensku.

Jedna jeho akcia si zaslúži našu osobitnú pozornosť. Pri otvorení Druhého vatikánskeho koncilu bola v Ríme usporiadaná výstava o živote katolíckej Cirkvi. Príprava oddelenia pre východné cirkvi bola zverená o. Michalovi Lackovi. Ten tu vkoncipoval systematické informácie o gréckokatolíkoch na Slovensku. Aj o ich aktuálnej situácii. Postaral sa, aby sa zrak celého sveta — doslova — uprel na tých, ktorí sa nazdávali, že sú osamotení.

Dosiaľ sme hovorili o tom, že o. Michal Lacko gréckokatolíkov na Slovensku — bránil. Burcoval svedomie sveta v ich prospech. (Až neskôr sa vyformovalo hnutie na obranu ľudských práv: Michala Lacku možno považovať za prekurzora tohto hnutia.) Obranca gréckokatolíkov však išiel ďalej. Vypracoval program, ktorého význam ťažko preceňovať. Uvažoval takto: gréckokatolíci doma, t. j. na Slovensku, sú umlčaní, utlmení. Ide im o udržanie existencie, o pretrvanie. Príde čas — o tom o. Michal Lacko bol presvedčený, nikdy v tom nazapochyboval — keď gréckokatolíci na Slovensku slobodu dostanú. Mala by to byť, pre túto chvíľu, pripravená pomoc. O. Michal Lacko začal najprv gréckokatolíkov zo Slovenska vyhľadávať. Na celom svete, najmä však v Kanade a v USA. „Vaši“ sú umlčaní, vy nie. Dajte sa dokopy, myslíte na „Vašich doma“. Cirkevne sa organizujte. Pamätajte napríklad na to, že gréckokatolíci na Slovensku zakrátko budú potrebovať ľudí . . .

(Pokračovanie na 7. strane)

Jedna z ciest k Bohu

Jestvujú ľudia, ktorí sa až do neskorého veku nestretli s lekárom, ale nejestvujú ľudia, ktorí by sa nikdy neboli stretli s chorobou. Človek je však vynaliezavý, usiluje sa zvládnuť a zlikvidovať všetky choroby. Úspechy medicíny sú imponujúce. Ale napriek tomu sú choroby, proti ktorým je lekárska veda prakticky nemožná.

Sv. evanjelium nám spomína ochrnutého človeka, ktorého k Ježišovi priniesli štyria ľudia (Mk 2, 1-12), aby ho uzdravil. Pre veľký zástup ľudí sa nemohli dostať do domu, kde vyučoval. Preto odkryli strechu a spustili chorého priamo pred Spasiteľa. A chorý bol uzdravený nielen na tele, ale aj na duši. Najprv mu odpúšťa hriechy a potom hovorí, aby vstal, vzal svoje lôžko a vrátil sa domov.

V tomto prípade, ak Pán Ježiš odpúšťa hriechy a až potom uzdravuje telo, Spasiteľ vidí v chorobe následok hriechu. Odpúšťajú chorému najprv hriechy, chce ho vytrhnúť z moci najhlbšieho utrpenia.

Všimnime si, čo je v tomto prípade pozoruhodné! Bol by sa tento chorý človek stretol s Kristom, keby mu choroba neposkytla túto príležitosť? Asi ťažko! Tento príbeh hovorí, že každá choroba dáva veľké možnosti chorému a jeho okoliu stretnúť sa s Bohom, na ktorého zabudol alebo ktorého nepoznal.

Istého neveriaceho lekára prehovárali jeho deti a manželka, aby žil podľa kres-

ťanskej viery, tak ako oni. On však o tom nechcel ani počuť.

Jedného dňa ochorela jeho najstaršia dcéra a tak vážne, že príznaky choroby nevestili nič dobrého. Zarmútený otec sedával pri posteli svojej chorej dcéry a plakal. A ako lekár, snažil sa jej všemožne pomáhať zmierňovať jej bolesti. Raz, keď jej chcel natierať nohy masťou, dotkol sa jej kolien a plný údivu zvolal:

— Preboha, dieťa, ved' ty máš tvrdé kolena; čo si vlastne robila?

A chorá odpovedala:

— Otecko, koža na kolienách mi stvrdla od kľáčania, keď som sa modlievala za tvoje obrátenie.

Tieto slová stačili, aby otec pochopil, ako ho dcéra veľmi milovala. Obrátil sa k Bohu a žil kresťanským životom spolu so svojou rodinou.

Choroba vlastná, alebo niekoho blízkeho je tak často príležitosťou uviesť si náš pomer k Bohu... Emil Kubek, kňaz a spisovateľ (1857—1940), v povesti *Vel'konočný dar*, v ktorom opisuje životný príbeh Fedora Bistricu, dáva mu v závere do úst tieto slová: „Aký je Boh milosrdný! Zázrak musel so mnou urobiť, aby som sa znovu poznal a našiel!“ A tak sa veru často stáva, že v chorobe sa uskutočňujú veľké návraty k Bohu.

Francúzsky horolezec M. Herzog, ktorý v roku 1950 vystúpil na najvyšší vrch sveta, roku 1977 povedal nášmu

reportérovi v Prahe toto: „Bol to čin, ktorý hlboko zmenil môj život... Je vidieť, čo mi chýba — mráz a búrka nás prekvapili... Prišiel som o prsty, ale to, čo som získal, je vo mne. Veľké utrpenie vedie k tomu, že človek začne sám na seba a na svoj život pozeráť inak.“

Choroba a nešťastie je takto pre človeka neraz príležitosťou, aby mohol počuť slová: „Synu, odpúšťajú sa ti hriechy“ (Mk 2, 5). Tak sa neraz naplnia skutočnosť, že čo nedokáže napomínania a prosby rodičov, vychovávateľov a kňazov, to často dokáže urobiť choroba vlastná, alebo nášho blízkeho. Tento svätý pôst je nám príležitosťou, aby sme sa nad touto pravdou znovu zamysleli.

o. František DANCÁK

Jozef HAVRAN

Z PIATICH RÁN

*V duši mi iskri svitanie:
radosť či smútok. Nevieť.
Si predsa láska, ktorá nesklame.*

*V duši mi blyška hrmavica,
všetko pod okom Božím.
Všhry i prehry, Kriste,
do Tvojich rán som vložil.*

*Z tajomstva Tvojich piatich rán
naberám silu, liečim žiale:*

*K veľkému cieľu
stále som o krok ďalej.*

Význam sv. Cyrila a Metoda je dnes väčší ako kedykoľvek inokedy. Ich životopis poukazuje, že pre dobro národa je potrebné, aby svetskí a duchovní predstavitelia spolupracovali. Ideálom takej spolupráce boli práve sv. bratia s kniežat'om Rastislavom. Keď však došlo k rozporu medzi Metodom a Svätoplukom, veci nešli tak ako predtým. Čo nám Slovanom vlastne priniesli? Kresťansko-katolícku vieru a základy národnej kultúry. Slovánska bohoslužba bola hlavným prostriedkom ich apoštolátu. Za ňu sa vedeli borit' a trpieť. Vernosť katolíckej viere a národnej kultúre má byť ich odkazom pre nás.

Michal LACKO

O. Michal Lacko — obranca gréckokatolíkov

(Dokončenie zo 6. strany)

Michal Lacko o tom pri častých návštevách osobne hovoril, o tom v početných príspevkoch písal.

A gréckokatolíci pôvodom zo Slovenska sa — organizovali. O. Lacko pochopil. O gréckokatolíkoch na Slovensku sa — najmä z Lackových úst — dozvedeli aj najvyšší cirkevní predstavitelia.

V Kanade, v Toronte, bolo zriadené aj slovenské gréckokatolícke biskupstvo. Pápežskú zriaďovaciu listinu čítal — o. Michal Lacko.

Nepochybujeme, že na „prípád“ Lacko bude každý zvedavý...

Uznanie, ba až obdiv si zaslúži už aj pre toto: dokázal — ako? — získať o situácii gréckokatolíkov informácie v podmienkach takej izolácie, akú náš národ v celých svojich dejinách ešte nezažil. A pripomeňme si, že boli to „najúspešnejšie“ roky nepriateľov Cirkvi.

Možno už zovšeobecniť? Je isté, že fakty, patriace do tejto oblasti, sa budú rozmnožovať. Ale už aj to, čo sme tu uviedli, nám mnohé napovedá.

Na prvé miesto sa tu vnucuje toto: išlo tu o Cirkev, konkrétne o miestnu Gréckokatolícku cirkev na Slovensku. Sústredené nepriateľské sily ju chceli zlikvidovať. Ona sama — doma — bola bezmocná. V Ríme

však na jej obranu vystúpi človek. dovtedy vcelku neznámy, ale húževnatý, cieľavedomý i — schopný. O. Michal Lacko. Informuje, burcuje, organizuje. Predstavuje silu, ktorú inde majú iba celé inštitúcie. Základným dielom prispieva tak na obranu ako aj na rozvoj gréckokatolíkov.

Ide o kritické obdobie dejín tejto Cirkvi. A Lackov príspevok do týchto dejín je podstatný, organický. Povedzme to ináč — Lacko je časť dejín Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku.

Toto poznanie je dôležité. A pre gréckokatolíkov zaväzujúce: musia sa o Lackovo dielo úprimne zaujímať.

Prípád, ktorý sledujeme, nám umožňuje hľadať odpoveď na otázku, aké motívy rozhodli pre túto Lackovu orientáciu. Nešlo tu o možnosť urobiť kariéru, ani kariéru vo vede. Nešlo tu ani o iný osobný prospech. Už vonkajšie fakty obrazu hovoria, že boli tu ukričdnení, bezmocní, „chudobní“. Bola tu veľká duchovná potreba. Teda výzva. O. Michal Lacko — mladý kňaz — ponúka svoje sily. Úprimne, nezištne. Vyslovme niečo viacej: Lacko tu konkretizuje svoje „sentire cum Ecclesia“, angažovanie sa za Cirkev. Dáva tu k dispozícii svoje kňazské i rehoľné povolanie. Seba.

o. PhDr. Michal FEDOR, S. J.

Sláva Bohu, česť Márii, pokoj nám

K 100. výročiu založenia kongregácie Sestier služobníc nepoškvrnenej Panny Márie (1892—1992)

(14. pokračovanie)

Sestry u otca biskupa Vasila

Štátne orgány celý rok 1971 vyzývali sestry služobnice, chodievali za nimi do bytu, aby sa vrátili do charitných domovov a do ústavov. Otec biskup Vasil, ktorý býval na Rumanovej ulici, bol preto veľmi ustarostený, kto sa bude o neho starať. Túto vec preto sestry predložili cirkevnému referentovi. Ten uznal to za veľmi potrebné, a preto sám dal návrh na Ministerstvo kultúry, aby dve naše sestry mohli zostať u otca biskupa. MK s tým súhlasilo a dovolilo neskoršie aj tretej sestre zostať v Prešove. Takto tri sestry zostali v Prešove a štyri odišli dňa 4. júna 1974 do Charitného domova v Sládečkovciach, okr. Nitra.

Na východnom Slovensku v tom čase bol len jeden charitný domov, a to v Brehove, okr. Trebišov, kde sú sestry vincentky. Veľmi sme ich prosili, aby prijali naše sestry a tak zostali v našej eparchii. Ale naše prosby boli bezvýsledné.

Sestry sa v Prešove starali o všetky životné potreby otca biskupa Vasila. Pre nás bol Prešov veľmi vhodným miestom. Na jednej strane sestry pomáhali našim farnostiam, keď šli bohoslužobné rúcha, maľovali obrazy na zástavy... Na druhej strane preto, že v Prešove sa mohli sestry stretávať. Tu sa vždy zastavili pri svojich cestách do Čiech a späť. Otec biskup ich vždy prijal s vďačnosťou, z čoho sám mal veľkú radosť.

V roku 1974 sestrám už nebolo dovolené prichádzať na cirkevné slávnosti. Chodievali iba na primície. Ak boli niekde na odpuste, či posviacke chrámu, cirkevný tajomník vždy prichádzal za nimi a zisťoval dôvod, prečo tam boli.

S otcom biskupom Vasilom však sestry chodievali každý rok do Prahy na sviatok sv. Klementa, kde ich pozýval o. Ivan Ljavinec, správca pražskej gréckokatolíckej farnosti. Otec biskup tam chodil veľmi rád. Veď práve on zorganizoval pražsku farnosť a bol tam farárom šesť rokov.

V roku 1975 bol na slávnosti v Prahe aj doc. dr. Huňáček, profesor slovanských jazykov. Starosloviensky jazyk pokladal za matku všetkých Slovanov. Nebol veriacim katolíkom, ale bol človekom šlachetného srdca. Prišiel do sakrestie a otcovi biskupovi Vasilovi pobožkal ruku. Povedal, že to neurobil ani jednému biskupovi. Otcovi biskupovi Vasilovi však ruku pobožkal preto, že vo svojom živote ešte nestretol takeho jednoduchého, skromného a zbožného človeka.

Na pohrebe otca biskupa ThDr. Vasila Hopka v Prešove

*
V rokoch 1975—76 otec biskup Vasil už veľmi málo chodieval na cirkevné slávnosti po našej eparchii. Jeho telesné sily slabli, ale hlavne veľmi zoslabol zrak. Službu Božiu slúžil spamäti až do posledného dňa. Stačilo mu pripomenúť, keď sa zastavil. Každý večer chodil do katedrálneho chrámu na Službu Božiu. V tom bol veľmi horlivý a nič ho nemohlo zadržať. Po Službe Božej žehnal na všetky strany. Mnohí prítomní odchádzali z chrámu až po jeho požehnaní. Veľmi si ho vážili, bozkali mu prsteň a prihovárali sa k nemu. Keď zomrel, katedrálny chrám sa zdal byť ochudobnený. Chýbalo mu otcovské srdce.

Už tri mesiace dopredu často pripomínal, že zomrie. Posledný týždeň pred smrťou sa spovedal každý deň. Keď sme sa ho spýtali, prečo to robí, povedal, že si vždy niečo pripomenul zo života a chce to napraviť. Koniec bol ľahký, prišiel náhle, ale on už bol na neho pripravený. Dňa 23. júla 1976 rano odslúžil sv. liturgiu, naraňajkoval sa, hovoril s nami a modlil sa. Okolo tretej hodiny popoludní prišiel na neho studený pot a srdce prestalo biť. Pokojne, akoby zaspal. Bola to smrť spravodlivého človeka. Bol piatok, tri hodiny popoludní — deň i hodina smrti nášho Spasiteľa. Zvest o jeho smrti sa niesla ako bolestná strela po celej našej eparchii. Stratili sme otca biskupa...

Hneď po jeho vyložení v rakve sa k nemu hrnul celý Prešov.

Dňa 28. júla 1976 bol biskupsky pohreb v katedrálnom chráme v Prešove. Na pohrebe bolo veľa našich kňazov, tiež rímskokatolíckych a mnoho našich veriacich. Pohreb trval tri a pol hodiny. Kázeň povedal pražský farár o. Ivan Ljavinec, v ktorej krátko načrtnol jeho život, lásku k svojmu ľudu a východnému obradu.

Dňa 29. júla 1976 bol pohreb na cintorine v Prešove, pretože katedrálny chrám nemohol pojsť toľko veriacich. Pochovával ho otec biskup Mons. Joachim Segedi z Juhošlávie a otec ordinár Mons. Ján Hirka. Prítomný bol Mons. Jozef Feranec, banskobystrický biskup, Mons. Ján Pastor, nitriansky biskup, a v civilii Mons. Ľarel Otčenášek, dezignovaný kralovohradecký biskup. S ním bol nebohy otec biskup Vasil vo väzení a stále s nim udržiaval písomný styk; nemal štátny súhlas na vykonávanie biskupského úradu.

I na tomto pohrebe bolo veľa kňazov obyvov katolíckych obradov, rehoľných sestier a veriacich. Otec biskup Joachim pred pohrebom pobožkal ruku nebohého otca biskupa. V pohrebnej reči vyzdvihol jeho vierovyznanie a neobyčajnú skromnosť. Otec ordinár vyzdvihol jeho pokoru, ducha modlitby, trpezlivosť a oddanosť Pánu Bohu. Slova rozlúčky povedal aj otec

(Snímka F. D.)

(Pokračovanie na 9. strane)

(Dokončenie z 8. strany)

biskup Mons. Ján Feranec, ktorý spomenul aj jeho heslo: *Da vsi jedino budut* . . . Všetky prejavy úprimne vyjadrovali vďačnú úctu k životu, dielu a osobnému príkladu zomrelého vladyku.

Po obradoch na prešovskom cintoríne bola rakva s telesnou schránkou otca biskupa Vasila z cintorína odvezená a dočasne uložená do krypty katedrálneho chrámu sv. Jána Krstiteľa v Prešove.

Na pohrebe bol aj autobus s veriacimi z jeho rodnej obce Hrabské a z Davidova. Do Davidova chodil otec biskup ako hosť o. ThDr. Juraja Bujňaka, zvlášť na sviatky. Tu aj slúžil Službu Božiu.

Po smrti otca biskupa Vasila otec ordinár požiadala Ministerstvo kultúry, aby sestry služobnice mohli zostať v Prešove. MK s tým súhlasilo a sestry pokojne pracovali ďalej. Pomáhali všade, kde to bolo potrebné. Iste to treba pripísať aj neb. otcovi biskupovi, pretože už za života povedal: Budem vám z neba žehnať!

Nebohy otec biskup za života často spomínal, že všetci jeho kolegovia z väzenia už zomreli — ja žijem. Za to môžem ďakovať tejto sestre — a ukázal na sestru Simeonu Koščovú. Tá sa o neho naozaj starala veľmi obetavo a s láskou.

Dňa 29. októbra 1968 vo večerných hodinách previezli z Leopoldova telesné pozostatky otca biskupa Pavla Gojdiča, OSBM. O ich prevoz sa najviac zaslúžil o. Marián Potáš, OSBM a Mons. Mikuláš ThDr. Bobák. Väzenský cintorín likvidovali a preto ich dovolili previesť. Povolenie dalo ONV Trnava ešte pred príchodom spojeneckých vojsk.

V katedrálnom chráme bol vtedy otec biskup Vasil (vtedy ešte býval v Oseku), o. Ján Hirka (neskorší prešovský ordinár a biskup), o. Marián Potáš, OSBM, sestry služobnice z Košíc a mnoho veriacich.

O. Marián pri ich privítaní povedal: „Ako ticho od nás odišiel, tak ticho sa k nám vrátil . . .“ Rehabilitácia dovtedy nebola prevedená, a preto nemohol mať verejný cirkevný pohreb.

Jeho rakva je uložená v krypte katedrálneho chrámu s dvoma našimi biskupmi — otcom biskupom Vasilom a otcom biskupom Jánom Valým. Večná im pamiatka!

Zostavila sestra Veronika Zbihlejšová; pre tlač upravil o. F. D.).

(Pokračovanie v budúcom čísle)

ZÚŽENÁ VOZOVKA

Do neba vedie úzka cesta a tesná brána. Kristus nám ponúka aj prostriedok, ako sa tam bezpečne dostať — je to kríž. Bojíme sa ho, ale všetci vieme, kam vedie široká cesta . . . !

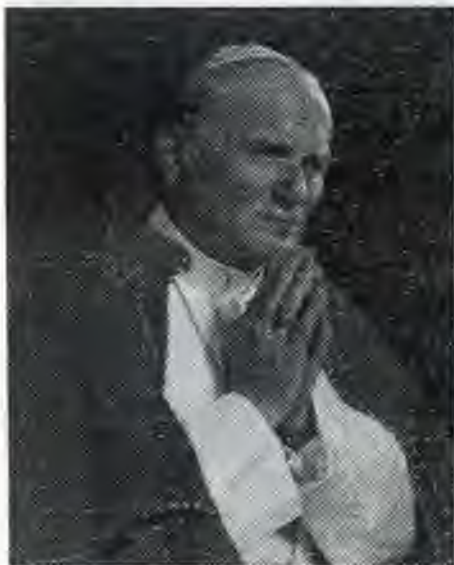
Sestry pri duchovnej prednáške

Sestry počas duchovného čítania

Na posviacke chrámu v Bratislave r. 1971

VŠETCI SÚ POZVANÍ K STOLU STVORENIA

(Posolstvo k pôstnej dobe 1992)

Drahé sestry a bratia!

To, čo je stvorené, patrí všetkým. Pred začiatkom pôstnej doby, v ktorej nás Pán Ježiš Kristus vyzýva osobitným spôsobom zmeniť sa, chcel by som sa obrátiť jednotlivito na každého z vás a pozvať vás zamyslieť sa nad touto pravdou a konať konkrétne skutky, ktoré svedčia o čistote srdca.

Ten istý Pán, ktorého najvyšší dôkaz o láske slávime na Veľkú noc, pripravil spolu s Otcom od počiatku čarovný stôl stvorenstva, ku ktorému chcel pozvať všetkých bez výnimky (por. Jn 1, 3). Cirkve pochopila túto pravdu, ohlasovanú od počiatkov zjavenia, a prijala ju ako životný ideál ponúkaný ľuďom (por. Sk 2, 44-45; 4, 32-35). V novej dobe opakovane poukázala na ústrednú tému svojho sociálneho učenia o všeobecnom poslaní hmotných i duchovných stvorených dobier. Keď sa encyklika Centesimus annus, ktorá vyšla pri príležitosti stého výročia encykliky môjho predchodcu Leva XII. Rerum nova-

rum, prihlásila k tejto dlhej tradícii, chcela tým pripomenúť toto všeobecné určenie dobier, ktoré je nadradené každej konkrétnej forme súkromného vlastníctva a musí byť zreteľný jeho osobitý zmysel.

Hoci sa tieto jasne vyslovené pravdy často opakovane pripomínali, s bolesťou musíme konštatovať, ako je zem so všetkými svojimi dobrami — prirovnali sme ich k veľkej hostine, na ktorú boli pozvaní všetci, aj tí, čo už žili, aj tí, čo ešte budú žiť — nanešťastie z mnohých hľadísk ešte stále iba v rukách niekoľkých. Dobrá zeme sú priam zázračné, tak tie, čo k nám prúdia bezprostredne zo štedrej ruky Stvoriteľovej, ako aj tie, čo sú plodom človekovej práce, ktorý je povolaný spolupracovať na stvorení svojim duchom a svojou činnosťou. Ba čo viac, podieľať sa na týchto dobrách je nevyhnutné, aby každá ľudská bytosť mohla dospieť k svojmu plnému sebauskutočneniu. O to bolestnejšie je preto konštatovanie, koľké milióny majú k stolu stvorenia zahataný prístup.

Preto vás vyzývam, aby ste obrátili svoju pozornosť osobitným spôsobom na pamiatku 500-ročnej pripomienky evanjelizácie amerického kontinentu. Nech sa to však neobmedzí len na čisto historickú spomienku. Náš pohľad na minulosť sa musí obrodíť pohľadom na naše okolie a na budúcnosť (por. Centesimus annus, 3) tým, že sa pokúsime v dejinách spoznať tajomnú Božiu prítomnosť, ktorou On od nás požaduje a vyzýva nás dávať konkrétne odpovede. Päť storočí prítomnosti evanjelia zatiaľ nedoviedlo k rovnomernému rozdeleniu pozemských dobier; boli to najmä pri pomyslení na najbiednejších z biednych: na skupiny pôvodného obyvateľstva a na tých mnohých poľnohospodárskych robotníkov, ktorých ľudská hodnota sa narúša, pretože sa obmedzuje oblasť uplatňovania ich základných práv, ktoré sú tiež časťou dobier, určených všetkým. Postavenie týchto našich bratov a sestier volá po Pánovej spravodlivosti. Výsledkom toho je dožadovanie sa veľkodušnej a odvážnej reformy hospodárskych štruktúr a poľnohospodárskej politiky, ktorá zaistí životnú úroveň a nutné predpoklady pre zákonné uplatňovanie ľudských práv medzi pôvodným obyvateľstvom i širokými masami poľnohospodárskych robotníkov, s ktorými sa často zjavne nespravodlivo zaobchádza.

Za nich, ako aj za všetkých núdzných na celom svete — veď sme všetci Božími deťmi, sestrami a bratmi a prijímateľmi darov stvorenia — sa

musíme nasadzovať celou silou a bez zdráhania, aby mohli zaujať to miesto, ktoré im pri spoločnom stole stvorenia patrí. Pri pomocných akciách v období pôstu a adventu, ako aj pri akciách Charity musí v nás jasné uvedomenie si toho, že je vôľou Stvoriteľovou, aby sa dobrá stvorenia dostali všetkým, inšpirovať činnosť za dokonalé autentické uspokojenie celého človeka a všetkých ľudí.

V postoji modlitby a záväznosti sme pozorne počúvali slová: „Hľa, stojím pri dverách a klopem“ (Zj 3, 20). Vystupuje tu ten istý Pán, ktorý ticho klope na srdce každého človeka bez toho, aby nás nútil, v trepezlivej nádeji, že mu otvoríme dvere, aby mohol vstúpiť a sadnúť si s nami k stolu. Nesmieme však nikdy zabudnúť na to, že Ježiš — vzhľadom na ústrednú výpoveď evanjelia — k nám hovorí cez každého bližšieho a naša osobná odpoveď bude meradlom toho, či nás postaví po svojej pravici spolu s blahoslavenými, alebo po svojej ľavici so zatratenými. „Bol som hladný . . . bol som smädný . . . ; bol som počestný a bez prístrešia . . . , nahý . . . , chorý . . . , vo väzení“ (por. Mt 25, 34 nasl.).

Upenlivo prosím Pána, aby úsilie všetkých nasmeroval v prospech najbiednejších a najnúdznejších, a požehnáva vás z celého srdca v mene otca i Syna i Ducha Svätého. Amen.

Ján Pavol II.

Pápež Ján Pavol II. sa 26. februára 1992 vrátil z osemďnovej cesty do Senegalu, Gambie a Guiney späť do Vatikánu. Počas omši a stretnutí s politickými a náboženskými predstaviteľmi týchto troch prevažne moslimských krajín sa pápež usiloval o posilnenie postavenia katolíckych menšín a o vzájomnú toleranciu v ich vzťahoch s moslimami.

Pápež znova vyzval svet, aby nezabúdalo na problémy Afriky, predovšetkým na chudobu, nedostatok potravín a hrozbu AIDS. Afrických predstaviteľov nabádal, aby skoncovali s vnútropolitickými svármi a venovali sa výhradne potrebám svojich obyvateľov. Varoval súčasne Afričanov, aby neupadali do prílišnej lačnosti po spotrebnom tovare. Ján Pavol II. ocenil guinejskú politiku obratu k demokracii.

Za 13 rokov pôsobenia na čele katolíckej cirkvi to bola 54. cesta Jána Pavla II. do zahraničia a 8. do Afriky. Africký kardinál Gantin, ktorý Svätého Otca sprevádzal, o tejto ceste povedal: „Obyvatelia Senegalu, Gambie a Guiney sú poväčšine moslimovia, no všetci hlboko veriaci a nábožensky založení. Svätý Otec je pre nich Boží muž, predstaviteľ nadprirodzených duchovných hodnôt, bez ktorých človek nie je naplno človekom.“

Gréckokatolícka cirkev v Poľsku

Podobne ako u nás, aj v Poľsku bola Gréckokatolícka cirkev zrušená a proti vôli veriacich pričlenená k Pravoslávnej cirkvi na pseudosynode v Lvove v roku 1946. Politické a spoločenské premeny po roku 1980, ale najmä v posledných rokoch minulého desaťročia pozitívne ovplyvnili rozvoj Gréckokatolíckej cirkvi v Poľsku. Veľkým podnetom pre jej znovuzrodenie boli oslavy milénia (tisícročia) krstu Kyjevskej Rusi v roku 1988. Centrálné slávnosti sa uskutočnili na Jasnej Hore v Čenstochovej. Tým sa začala súčasná epocha Gréckokatolíckej cirkvi v Poľsku.

Medzníkom pre cirkev bolo menovanie o. Jána Martyniaka za biskupa. Biskupská vysviacka sa konala dňa 16. júla 1989 za účasti delegácii z Vatikánu, Ukrajiny, západnej Európy a Ameriky na Jasnej Hore. V januári 1991 ho Sv. Otec menoval za sídelného biskupa obnovennej gréckokatolíckej eparchie so sídlom v Premyšli.

Otec biskup Ján Martyniak sa narodil neďaleko Premyšľa v Spase pri Sambore v roku 1939. Detstvo prežil v tieni Svätospasského monastiera otcov baziliánov. Od roku 1946 bola jeho životná cesta zviazaná s Dolným Sliezsokom, kde bola presídlená ich rodina. Po stredoškolských štúdiách vstúpil do kňazského seminára Wroclavskej arcidiecézy, v ktorej po kňazskej vysviacke pôsobil niekoľko rokov. Vidiac potreby veriacich začína pôsobiť medzi gréckokatolíckimi roztrúsenými po Sliezske.

V roku 1946, po uväznení ordinára Premyšskej eparchie, otca biskupa Jozafáta Kocylovského a svätiaceho biskupa Hrihoriya Lakotu a vyvezení do bývalého ZSSR, starostlivosť o gréckokatolíkov prevzal na základe špeciálneho poverenia Svätou stolicou primas Poľska. Neskôr boli z radov

kňazov menovaní dvaja generálni vikári. Terajší primas Poľska, kardinál Jozef Glemp potvrdil tieto dva vikariáty: severozápadný, ktorého vikárom menoval o. Jána Romanyka OSBM a juhovýchodný na čele s o. Jánom Martyniakom. Obnovením eparchie bolo rozdelenie na vikariáty zrušené a v súčasnosti má premyšský biskup právomoc pre územie celého Poľska. Eparchia má 4 dekanáty, a to: košalínsky, olštýnsky, wroclavský. Gréckokatolíci sú sústredení hlavne v juhovýchodnom Poľsku a na územiach, z ktorých boli po II. svetovej vojne vysídlení občania nemeckej národnosti.

V súčasnosti má eparchia 100 farností. (pre porovnanie: v roku 1987 ich bolo 85 a v roku 1990 94) V duchovnej správe pôsobí 46 diecéznych kňazov. Traja z nich sú novokňazi vysvätení v minulom roku.

Bohoslovci sa na kňazstvo pripravujú v rímskokatolíckom kňazskom seminári v Lubline. Od roku 1982 bol pri ňom vytvorený autonómny gréckokatolícky seminár s rektorom o. Teodorom Majkovičom, ktorý vychoval doteraz okolo 30 kňazov. V súčasnosti v ňom študuje 12 bohoslovcov z Poľska a 20 z Ukrajiny. Týmto veľmi pomáha cirkvi na Ukrajine, kde je formácia kňazov ešte len na začiatku.

Medzi veriacimi pôsobia tiež rehoľníci: otcovia baziliáni, dvaja otcovia studiti, jeden verbista, salvatorián a salezian. Otcovia baziliáni tvoria viceprovinciu Ochranu Matky Božej so sídlom vo Varšave. Vo viceprovincii je 10 otcov, 4 bohoslovci a 3 bratia. Otcovi baziliáni taktiež pomáhajú formovať rehoľný dorast z Ukrajiny, Česko-Slovenska a Chorvátska.

V Poľsku pôsobia aj tri ženske rehole: Sestry bazilianky, Sestry služobnice

nepoškvrnenej Panny Márie a Sestry sv. Jozefa — snúbenca Panny Márie. Okolo 20 sestier baziliánok tvorí viceprovinciu Sv. križa so sídlom v Gorliciach. Ďalšie kláštory majú vo Varšave, Paslenku, Premyšli, Veľkých Janoviciach. Sestry služobnice nepoškvrnenej Panny Márie tvoria provinciu Matky ustavičnej pomoci so sídlom vo Varšave. Okolo 90 sestier prebýva v kláštoroch v Bartošiciach, Golenove, Košalíne, Krukliankách, Olštýne, Premyšli, Svidvine a Podľubelskom Janove. Viceprovincia Sestier sv. Jozefa — snúbenca Panny Márie so sídlom v Krakove má 36 sestier. Ďalšie domy majú vo Vroclave, Komanči, Mirocine a Surochove. Rehoľné sestry pracujú ako katechétky, pomáhajú v dušpasterstve vo farnostiach, siju liturgické rúcha a vykonávajú veľa potrebných práce pre cirkev.

Naši spolubratia v Poľsku za komunistickú totalitu prežili veľa ťažkostí. Tieto ťažkosti ich však nezlomili. Celé rodiny boli počas niekoľkých týždňov v r. 1946 tzv. akciou „Visla“ presídlené do úplne cudzieho prostredia, stovky kilometrov od domova. Väčšinu kňazov, rehoľníkov a aktívnych laikov sústredili do koncentračného tábora v Javorove alebo vyviezli za východnú hranicu, kde niektorí z nich skončili svoj život. Vieru otcov si však prostí veriaci zachovávali aj v novom prostredí. Hlavne prvých 10 rokov bolo pre nich veľmi ťažkých. Považovaní za vlastizradcov a spolupracovníkov banderovcov stratili všetku dôveru vtedajšej štátnej moci. V roku 1956 sa začala situácia zlepšovať. Cirkev nebola oficiálne povolená, ale boli vytvorené podmienky pre ňu a rozvoj. Postupne sa začali formovať farnosti a male modlitebné spolocenstvá.

Dnes Cirkev veľmi pociťuje nedostatok kňazov. Medzi farnosťami sú veľké vzdialenosti, ktoré ešte viac sťažujú kontakty medzi kňazmi a farskými spolocenstvami. Aj napriek týmto skutočnostiam cirkev žije, vedie svojich veriacich a usiluje sa vydávať dobre svedectvo o milosrdnom a dobrom Bohu. Súčasná štatistika uvádza, že v Poľsku žije okolo 350 tisíc gréckokatolíkov.

Počas svojej poslednej návštevy v Poľsku, Sv. Otec Ján Pavol II. zavítal aj medzi gréckokatolíkov. V Premyšli im daroval chrám Božského Srdca Ježišového, ktorému priznal titul katedrály. Svätému Otcovi veľmi záležalo na tom, aby Cirkev vo všetkých kultúrach sveta dobre svedčila o Kristovi. K tomu povzbudil aj gréckokatolíkov v Poľsku. Teraz má celá postkomunistická Európa nové možnosti. Vo svete rozdelenom hospodársky, politicky, národnostne a nábožensky je povinná svedčiť o jednote v Kristovi. To je hlavná úloha celej všeobecnej Cirkvi našej doby vo všetkých častiach sveta. Tieto úlohy stoja aj pred gréckokatolíckimi v Poľsku.

Veriaci ruský národ si vysoko váži svoje starobylé pamiatky, pripomínajúce jeho slávne dejinné medzníky. K takýmto patrila aj chrám Krista Spasiteľa v Moskve, ktorý bol

postavený v rokoch 1837 až 1883 na počesť víťazstva ruského národa vo vlasteneckej vojne (proti Napoleonovi) v roku 1812. Čin Josifa Vissarionoviča Džugašviliho — Stalina však v roku 1931 otriadol celým svetom. Chrám Krista Spasiteľa dal zbúrať. Tak zničil toto vzácne dielo rúk a umu statočného ruského národa. Pre zvečnenie pamiatky tohto chrámu bola vydaná táto pamätná medaila, ktorá sa mi dostala do rúk veľkou okľukou z hlavného mesta USA. Doručil mi ju plukovník-letec americkej armády, ktorého rodičia pochádzajú zo Spiša. Ako člen vojenskej delegácie USA viackrát navštívil hlavné mesto Ruska a ako gréckokatolík vzdal úctu miestu, kde kedysi Moskovský chrám Krista Spasiteľa stál.

Text a fotoreprodukcia Emil MINDAS

br. Peter GERBERY, CSsR

Zo života eparchie

Dňa 19. februára 1992 o. biskup Ján Hirka a o. pomocný biskup Milan Chautur sa zúčastnili na 9. zasadnutí Biskupskej konferencie ČSFR v Prahe.

Z PRVÝCH CHVÍĽ NOVÉHO BISKUPA

Keď prešovský biskup Mons. Ján Hirka vo svojom úvodnom príhovore na vysviacke nového biskupa Mons. Milana Chautura, CSsR, vítal osobitne veriacich z ublianskej, stakčinskej a laboreckej doliny, odrazu sa nad ich hlavami objavil transparent s nápisom: Blahoželáme, pozdravujeme a ďakujeme — Humenčania. Vyjadrili tak vlastne nielen svoje pocity, ale aj pocity ostatných veriacich, ktorí v poslednú februárovú sobotu prišli na túto slávnosť. Prišli, aby nového archijereja nielen pozdravili, ale aj poďakovali Pánovi, že nám dal po desaťročiach otvorenej i rafinovanej likvidácie našej cirkvi druhého tak potrebného biskupa.

Nech táto milá slávnosť v našich srdciach nezostane len poďakovaním za túto veľkú milosť, ale aj začiatkom ozajstného kresťanského života. Opäť sa potvrdila stará známa pravda, že Boh dopúšťa, ale neopúšťa. A on neopustí svojich ani v budúcnosti, čo nám naznačil aj prostredníctvom nového otca biskupa slovami z križa: Hľa, tvoja Matka.

Pôsobiak nového otca biskupa si pripomínáme i pohľadom na cerkev v Šmigovci.

Vysviacka nášho nového biskupa sa stretla s veľkým ohlasom v tlači i masmédiách. Rozhovory s ním priniesli Katolícke noviny i Slovenský východ. Hneď nasledujúci deň — 1. marca začal pre nového otca biskupa pracovný kolotoč. Vydal sa medzi veriaci ľud a jeho zastávkami sa stali niektoré z farností našej eparchie.

V CHRÁME SV. DUCHA OTCOV REDEMPTORISTOV V MICHALOVCIACH bola v prvú marcovú nedeľu t. r. slávnosť, na ktorú takmer štyritisíc prítomných z tohto mesta i okolia bude dlho spomínať. V tento deň tu slúžil svoju prvú sv. liturgiu po biskupskej vysviacke msgr. Milan Chautur, CSsR, titulárny biskup kresinský a pomocný biskup prešovský, bývalý viceprovinciál rehole redemptoristov. Slávnosťou koncelebrovanú arcipastiersku sv. liturgiu s ním slúžili vzácní hostia — apoštolský nuncius Mons. Giovanni Coppa, doterajší najvyšší cirkevný hodnosťár, ktorý navštívil tento chrám, ďalej prešovský biskup Mons. Ján Hirka a mnohí ďalší biskupi, ktorí sa zúčastnili na vysviacke v Prešove. Prítomní boli aj kňazi z jednotlivých farností okresu. Homíliu o biskupskej službe predniesol biskup Cyrilometodskej eparchie z kanadského Toronta Mons. Michal Rusnák.

Text a foto: Ján Poprik

* * *

O deň neskôr — v pondelok 2. marca navštívil biskup mons. Milan Chautur spolu s torontským biskupom Michalom Rusnákom aj ďalší michalovský chrám — chrám sv. Michala v časti Michalovce-Topoľany. Tu v súčasnosti sídli novovymenovaný viceprovinciál Kongregácie Dr. Jozef Sukovský. Zo Zemplína smerovala cesta novovysväteného biskupa do Stropkova, Starej Lubovne, Humenného a Podolíňa.

-kp-

Ježiš — učiteľ života

Prameňom duchovnej obnovy pre nás je Ježiš — Učiteľ života. Každá z farností, kde zavíta milostivý obraz Klokočovskej Panny Márie, sa snaží o oživenie svojho duchovného života. Z redakčných návštev je zrejmé, že sa podarilo veriaci našej eparchie intenzívnejšie sa zapojiť do reťaze modlitieb a prevláda snaha o prehlbenie vlastných kresťanských postojov v každodennom živote. Je to z našej strany ten najlepší prejav úcty k presvätej Bohorodičke.

Farnosť MIKLUŠOVCE

Obec Miklušovce leží v južnom okraji Šarišskej vrchoviny. Ranogotický chrám postavený koncom 13. a začiatkom 14. storočia, sa hrdó vypína uprostred dedinky. Boží chrám, ak k nemu pristupujeme s vierou, vzbudzuje vždy úctu a bázeň. Jeho velebnosť sa rozlieva do srdc ľudí, ktorí doň prichádzajú. Dvadsiaty tretí január bol pre farnosť Miklušovce dňom tak trochu výnimočným. Obraz klokočovskej Panny Márie prijali Miklušovčania s radostným srdcom. Bol obyčajný všedný deň, a predsa bol chrám zaplnený o poznanie viac, ako obvykle. Panna Mária a spolu s ňou jej Boží Syn, majú veľkú radosť z každého stretnutia s nami. Cirkev nám dáva duchovnú obnovu ako veľký dar, ktorý sa snažme využiť na čo najintímnejšie stretnutie sa s Máriou a Ježišom. Pri rozhovore s duchovným otcom Banikom, správcom farnosti Miklušovce a filiálnej farnosti Suchá Dolina, sme sa zo života farnosti dozvedeli, že v obci žijú katolíci východného a západného obradu. Malá skupinka dievčat, či už počas vianočných sviatkov, alebo pri iných príležitostiach obohacuje a krásli farnosť svojim spevom. Duchovnému otcovi pomáhajú tiež čítaním apoštolských listov pri sv. liturgii. V chráme pri rôznych prácach najviac pomáha pani Tomaščinová spolu so svojim 13-ročným synom Petrom, ktorý je snáď najmladším kostolníkom v eparchii. Donedávna v chráme pomáhal chlapec z rodiny Fil'akovských a kurátori bratia Fedorkovci.

V súvislosti s filiálnou obcou Suchá Dolina treba spomenúť krásny príklad kresťanskej výchovy niektorých rodín. Ved, keď zoberieme do úvahy, sice nie veľkú vzdialenosť medzi Miklušovcami a Suchou Dolinou, tak je to predsa len kus obety zo strany rodičov, ale aj ich detí, ktoré na vyučovanie náboženstva dochádzajú do Miklušoviec každý týždeň. (O to viac, keď si uvedomíme, že medzi Suchou Dolinou a Miklušovcami je ešte obec Sedlice.) Aký to kontrast v nejednom prípade s postojmi rodičov z mestských oblastí, najmä z centra našej eparchie z Prešova. Musíme si uvedomiť, že k dobrej kresťanskej výchove patrí navštevovanie hodín náboženstva, a to nielen k bezprostrednej príprave k 1. sv. prijímaniu, ale aj vo vyšších ročníkoch. Ved vedomosti, ktoré

na týchto hodinách deti s mládežou získavajú, majú v neskorších rokoch na praktizovania viery veľký vplyv. Keď už spomíname dobrú kresťanskú výchovu — rodina v nej hrá najdôležitejšiu úlohu. Deti preberajú od svojich rodičov príklad v modlitbe, v skutkoch lásky k bližným, navštevovanie chrámu a pod.

Túto skutočnosť veriaci vo farnosti Miklušovce budú mať vždy sprítomnenú ako ovocie svojej duchovnej obnovy s milostivým obrazom klokočovskej Panny Márie uprostred, ktorý 1. februára poputoval z ich farnosti ďalej.

(A. M.)

Farnosť KLENOV

Obec Klenov sa nachádza na rozmedzí pohoria Čiernej hory a Šarišskej vrchoviny pri prameňoch riečky Sopotnica a na rozhraní okresov Prešov a Sp. Nová Ves. Už pred 12. storočím v katastri, na kopci Hradisko, bolo vybudované a udržiavané slovenské hradisko, čo dokazuje slovenské osídlenie pred týmto storočím. Klenov (pred r. 1948 Klembarok) sa spomína už v roku 1330 ako samostatná farnosť s poznámkou, že obyvatelia sú Ruthenos. Je to prvá správa vôbec o prítomnosti tohto rusínskeho obyvateľstva v Šariši.

Gréckokatolícky chrám je ranogotický, pochádzajúci z 1. tretiny 14. storočia, ktorý bol v neskorších storočiach upravovaný. Je zasvätený Pokrovu Presvätej Bohorodičky. Pri kostole je drevená zvonica z roku 1742, chránená pamiatkovým úradom. Počet obyvateľov sa za posledné roky veľmi znížil (zo 651 v r. 1961 na 279 v r. 1991). Prevažná väčšina sú gréckokatolíci a ostatní rím. katolíci. Chrám bol obnovený a vymalovaný v roku 1980. Ikonostáz je z roku 1913.

K farnosti Klenov patria filiálne gréckokatolícke chrámy v Kvačanoch a Brežanoch.

Obec Kvačany má 248 obyvateľov, z ktorých väčšina sú gr. katolíci. Kostol

pochádzajúci z r. 1796 je zasvätený sv. Michalovi Archanjelovi a bol roku 1986 obnovený a vymalovaný. Má zachovalý a na dreve maľovaný ikonostas, ktorý je tiež pamiatkovým úradom chránený.

Brežany (Bujakov) sa môžu pochváliť tým, že vlastní jediný chrám v prešovskom okrese, ktorý bol vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku. Tento drevený chrám bol postavený v roku 1727 a je zasvätený sv. Lukášovi. Toho času ho používajú na svoje bohoslužby len rímskokatolíci.

Putovná ikona Presvätej Bohorodičky bola prevezená do Klenova zo susednej farnosti Miklušovce v predsviatok Stretnutia Pána. Prívatili sme ju za hlaholu všetkých zvonov a za spevu „Pred tvoj obraz dnes sme prišli“ bola umiestnená na bočnom oltári.

Po molebene nasledovala pobožnosť, pri ktorej mládež prednášala pozdravné modlitby k Panne Márii striedavo s mariánskymi piesňami.

Po celý deň sa počas týždňa striedali veriaci pri modlitbách pred milostivým obrazom a večer sme sa opäť zišli pri sv. Službe Božej a spoločnej modlitbe sv. ruženca či molebena k Panne Márii.

Takto si veriaci prehlbili a obnovili mariánsku úctu, ktorá je už oddávna živou v tejto farnosti.

Posledný deň pri rozlúčkovej pobožnosti a po hymnickej piesni Chválospevu Presvätej Bohorodičky — Magnifikát „Veľbí duša moja Pána“, ktorá sa spieva na Utieri, bola modlitba zasvätenia farnosti Panne Márii, po ktorej sme sa rozlúčili s klokočovskou ikonou so slzami v očiach a za spevu piesne „Mária, ó, drahá Matka, neopúšťaj nás!“

V Kvačanoch privítali tento obraz Matky Božej s veľkým nadšením. Po molebene bola sv. liturgia s krstom a po nej akadémia mládeže, ktorej v tejto obci je viac ako v Klenove. Mládenca a dievčatá po každej večernej pobožnosti mali hodnotný program, svedčiaci o veľkej láske a úcte k panenskej Bohorodičke.

Klokočovská ikona potom putovala od nás ďalej do farnosti Geraltov.

(T. K.)

Aj v Sedliskách, v okrese Branov nad Topľou, túžobne očakávajú jar. Len čo lúče jarného slnka oteplia vzduch a slnkom, chcú pokračovať s pomocou Božou na výstavbe svojho chrámu Pokrova presv. Bohorodičky. Ich túžbou je osláviť sviatok svojej patrónky už pod strechou tohto chrámu.

Účastníci zázjazu na krížovej ceste

Púť do Svätej zeme

(2. pokračovanie)

Ďalšou zastávkou na našej ceste bolo mestečko Kafarnaum, kde Ježiš vykonal najviac zázrakov a kde sa najčastejšie zdržiaval. Dnes sú to skôr už len zrúcaniny a vykopávky. Je tam však aj pekný nový kresťanský chrám, ktorý súvisí s návštevou Svätého Otca Pavla VI. vo Svätej zemi.

Kresťanov je však vo Svätej zemi veľmi málo. Mnohé kresťanské obce doslova zanikli. Napr. v Naime je kresťanský kostolík, ale v mestečku už niet ani jednej kresťanskej rodiny. V mestečku, kde Ježiš vzkriesil naimského mládenca, kľúče od chrámu vlastnia Arabi. Mnohí z kresťanov, žijúcich vo Svätej zemi, sa doslova zosvetštili. Najdôležitejším pre nich je obchod plyncí z turistiky.

Nový moderný chrám v Kafarnaume je postavený na pilieroch nad miestom, kde žil svätý Peter a kde Ježiš uzdravil Petrovu testínu. Z mnohých vykopávok vidno ako tam kedysi ľudia žili. Mali vlastne len také komôrky, veľké asi ako naše kúpeľne a dvere z nich vyúsťovali do spoločného dvora, kde sa vlastne žilo väčšinu dňa. Pred domom varili, prali, obchodovali, hádali sa i zmierovali. Každý, ako sa vraví, videl až do kuchyne toho druhého. Do izieb sa chodilo len spať a to asi tak ako naši bratia Rómovia, keď ich žije 6—10 v jednej izbe.

Tam si človek uvedomí realitu podobenstva Ježiša Krista, ktorý hovorí o tom, ako v noci prosí priateľ priateľa, aby mu požičal chlieb, lebo dostal hostí, ale ten mu odpo-

vedá, že nemôže, lebo by zobudil celú rodinu, keby vstal.

Druhou dominantou v Kafarnaume je synagóga, ktorú dal postaviť Julián Apostata na mieste starej synagógy z čias Ježiša Krista. Julián Apostata sa snažil potlačiť kresťanstvo, preto staval synagógu a nie chrám.

V Kafarnaume sme nasadli na loď a plavili sa na druhú stranu Genezaretského jazera do kraja Dekapolisu — desiatich miest. Tam sme videli úbočie, z ktorého sa zrútilo 2000 ošipaných do vody, keď predtým vyhnal Ježiš Kristus celú légiu zlých duchov z posadnutého. V strede jazera sme s loďou zastavili a prečítali si state z Evanjelia o zázračnom rybolove a o tom, ako Ježiš kráčal po vode. Na druhej strane jazera sme mali obed a jedli sme pečenú rybu, aby sme tak lepšie mohli precítiť situáciu, ktorú sme si predtým pripomenuli na mieste, kde Ježiš ustanovil Petra za hlavu Cirkvi. Po obede sme využili asi jednu hodinu na kúpanie, bolo to 20. novembra za krásneho počasia. Voda Genezaretského jazera je čistá, priehľadná a všade je plno rýb. Genezaretské jazero je rozlohou asi o tretinu väčšie ako naša Zemplínska šírava, ale kapacitou vody oveľa väčšie, nakoľko hĺbka jazera je miestami až 45 metrov. Dnes je fakticky zásobárňou pitnej vody pre celý štát Izrael.

Smerom na juh, blízko miesta, kde Jordán vyteká z Genezaretského jazera, sme sa zastavili. Tu Ježiš Kristus učil apoštolov krstiť. Na tomto mieste dodnes niektoré cirkvi krstievajú. Keď sme tam prišli, práve krstili členov baptistickej cirkvi. My sme si

na tomto mieste obnovili krstné sľuby. Umyli sme sa, nabrali vody z Jordánu a nasadnúc do autobusu pobrali sme sa k Nazaretu.

Nazaret je v Galilei jedným z najsvätejších miest pre kresťanov. V tomto meste žila snúbenica svätého Jozefa — Panna Mária, ktorú si Boh vyvolil za matku svojho Syna. Tam anjel zvestoval Panne Márii, že počne a porodí Syna — Emanuela. Na tomto mieste Slovo telom sa stalo a prebývalo medzi nami. Dnes tam stojí bazilika Zvestovania Panny Márie. Je obklopená murovanou ohradou, na ktorej zvnútra majú kresťania z mnohých krajín sveta obrazy svojich národných svätých. Najčastejšie je to obraz Panny Márie. Aj my sme tam našli Pannu Máriu Sedembolestnú, patrónku Slovenska, pred obrazom ktorej sme sa spoločne sftografovali. V bazilike sme slúžili svätú liturgiu. Bol to pre nás všetkých úžasný duchovný zážitok, najmä keď sme odriekali Verím v Boha podľa Nicejsko-Carihradského vyznania viery. Pri slovách: „a Slovo telom sa stalo“ každému z nás sa žiadalo vykonať hlboký úklon a mnohým sa zjavila aj slza v oku. Po svätej liturgii sme si ešte obzreli starobylú krstiteľnicu z 2. storočia a od otca ThDr. Majerníka sme sa dozvedeli, že na tomto mieste sa našiel pri archeologickom prieskume aj kameň s nápisom Chajre Maria — Raduj sa Mária, teda začiatkové slová z modlitby Raduj sa, Bohorodička Panna Mária.

Ďalším programom našej púte bola Kána Galilejská, ktorá sa nachádza blízko Nazareta. Samotná Kána Galilejská je dnes celkom milé mestečko. V časech Ježiša Krista to mohla byť dedinka, kde žilo asi 40 rodín. Na mieste, kde bol predpokladaný prvý Ježišov zázrak, stoja dva chrámy. Jeden katolícky a druhý orthodoxný. Prezreli sme si nádoby na vodu z čias ranokresťanských, aby sme si mohli predstaviť, ako asi vyzerali nádoby s vodou, ktorú Ježiš premenil na víno. Kristovo premenenie vody na víno nebolo len skutkom milosrdenstva či zľutovania sa nad mladomanželmi, ktorým sa minulo víno, ale ako prvý zázrak ohlasením príchodu Mesiáša. Židia víno vždy považovali za mesiášsky znak. Z tohto dôvodu veriaci Židia nepijú víno veľmi často. Pijú ho len na veľkých slávnostiach, ktoré sú vlastne vždy znakom Božieho požehnanja, Božieho kráľovstva a znakom príchodu Mesiáša. Keď tam Ježiš v takomto množstve premenil vodu na víno, že sa to vlastne nedalo ani všetko vypíť, dal tým znak, že hodina príchodu Mesiáša je tu. Židia v tých časoch rozumeli znaku, ktorým bolo víno, tak ako inde Ježiš vyhlasuje o sebe, že je vinič, a preto v písme môžeme čítať, že keď to videli apoštolí, uverili v Neho. Uverili, že on je Mesiáš.

Ježišova účasť na svadbe teda nebola len súhlasom s manželstvom, ale ohlasením, že nastali Mesiášske časy. Žiaľ, dnes sa v Káne stretnete úplne s opačným javom ako čítame v písme. „Každý dáva dobré víno na začiatku a horšie až keď si hostia upili.“ V stánkoch so suvenírmi vám totiž v Káne Galilejskej ponúknu ochutnať dobré víno a keď prejavíte záujem kúpiť si ho, predajú vám menej kvalitné.

o. Emil ZORVAN

NAŠA SV. LITURGIA

V TALIANSKOM

JANOVE

Talianske prístavné mesto Janov — vzdialené 500 km od Ríma na sever oslávi v tomto roku okrúhle výročie svojho rodáka Krištofa Kolombusa. Uplynie 500 rokov od objavenia Ameriky týmto mladým Janovčanom. V celom meste sa robia veľké prípravy na tieto mimoriadne slávnosti. Rekonštruje sa starý prístav i celé jeho okolie sa zaskveje v novom šate.

V tomto krásnom meste, rozloženom na niekoľkých vrchoch a v dolinách, na jednom z vrškov je veľká trojposchodová budova tvaru L. Je to budova talianskeho jezuitskeho noviciátu. V tejto budove už druhý rok sa formuje v ignavcovskom duchu aj náš o. Cyril Vasil.

Využil som účelne spojenie potrebného s užitočným a vykonal som si osemďňové duchovné cvičenia v tomto noviciáte. Mal som dosť mož-

ností spoznať jezuitské formálne centrum, systém formácie a aktivitu novicov vo farnostiach a rôznych ústavoch. Môj rehoľný spolubrat o. Cýril ma sprevádzali historickými zákuťami Janova. Ale najväčšie prekvapenie ma čakalo v kaplnke noviciátu. Otec Cyril povedal — budeme slúžiť východnú sv. liturgiu, ktorú tu slúžim pravidelne raz alebo dvakrát v týždni. Kto nám bude spievať, poprípade aspoň odpovedať, opýtal som sa. Uvidíš — znela odpoveď. Skutočne celá sv. liturgia sv. Jána Zlatoústeho bola spievaná. Kantorom bol rímskokatolícky bohoslovec-novic z Gorície. Iste by sa vyrovnal nejednému nášmu dobrému kantorovi. Vedel spievať všetko, ale nielen on, aj iní tu spievajú naše staroslovienske spevy.

Bol som šťastný, že naša sv. liturgia zaznieva aj v tomto peknom meste, ba že zaznieva aj v rôznych iných talianskych mestách. Obdivujú ju a horlia za ňu mnohí rímskokatolíci, ktorí sú zapálení východným duchom. Pomyslel som si — naši veriaci by mali vidieť túto horlivosť, tie oduševnené spevy a zaiste by ich to potešilo a povzbudilo.

o. Ján BABJAK, SJ

Spomíname

Pred 65 rokmi bol na sviatok Zvestovania Panny Márie — dňa 25. marca 1927 v Ríme vysvätený na biskupa v bazilike sv. Klimenta mladý 39-ročný baziliánsky rehoľník PAVOL PETER GOJDIČ. Biskup harpašský a neskorší biskup prešovskej gréckokatolíckej eparchie sa stal mučeníkom pre našu vieru a nádejným kandidátom na blahorečenie.

DELEGÁCIA SVETOVEJ RADY CIRKVI U NÁS

Problémy pri majetkovoprávnom vysporiadaní medzi gréckokatolíckou a pravoslávnu cirkvou sú v poslednom čase aj pod drobnohľadom Svetovej rady cirkvi, ktorá sídli v Ženeve. Delegácia tejto rady tvorená vysokými cirkevnými hodnosťami rokovala o zložitej situácii medzi oboma našimi cirkvami najprv v Bratislave s predsedom SNR Františkom Mikloškom, a potom navštívili východné Slovensko, kde bola v dňoch od 27. 2. do 2. 3. 1992. Počas svojho pobytu v našom regióne rokovala delegácia Svetovej rady cirkvi aj s predstaviteľmi našej eparchie, otcom biskupom mons. Jánom Hirkom a s jeho pomocným biskupom mons. Milanom Chauturom. Základom rokovania bola realizácia zákonného opatrenia vlády SR o prinavrátení majetku našej gréckokatolíckej cirkvi.

NOVÝ VICEPROVINCIAL

V srdci Zemplína, v kláštore Kongregácie redemptoristov v Michalovciach, pulzuje náboženský život veľmi intenzívne. V našom časopise sme už priniesli správu o tom, že 30. januára zavítal medzi rehoľníkov ich najvyšší predstaviteľ — generálny predstavený otec Juan Lasso de la Vega z Ríma.

K pobytu tohto vzácneho hosťa v našej eparchii sme dostali z pera nášho dopisovateľa Karola Pirnagu ďalšie podrobnosti: — v sprievode mons. Milana Chautura prvou zastávkou generálneho predstaveného bola Stará Ľubovňa. Tu si vzácny hosť prezrel lokalitu budúceho kláštora otcov redemptoristov. Odtiaľ jeho cesta viedla k otcovi biskupovi mons. Jánovi Hirkovi, s ktorým rokoval o niektorých problémoch v eparchii. Ďalšou zastávkou bol Stropkov, kde popri stretnutí s veriacimi a mládežou, zotrval generálny predstavený v dlhšom rozhovore s bratmi stropkovskej komunity. Prezrel si tiež lokalitu, kde bude stáť nový kláštor — približne na pozemku bývalého farského úradu.

Plnený chrám veriacich a mládež so symbolickou kyticou ho čakala v Humennom, kde koncelebroval slávnostnú sv. liturgiu. Tu sa stretol aj s bohoslovcami a postulanti.

Ďalšou zastávkou pobytu vzácneho hosťa v Michalovciach, za účasti zástupcu z generálneho domu pátra Stanislava Wrubela z Poľska a pražského provinciála pátra Jána Zemánka, bolo riešenie organizačných vnútrorehoľných otázok. Tým, že doterajší viceprovinciál mons. Milan Chatur bol vymenovaný za pomocného svätia-cého biskupa našej eparchie, novým viceprovinciálom sa stal jeho doterajší zástupca dr. Jozef Sukovský, CSsR, pôsobiaci v Michalovciach — časť Topoľany.

Nový viceprovinciál Kongregácie redemptoristov východného obradu u nás oslávil prednedávnom — 8. II. svoje šesťdesiatiny. Ako seminarista zažil „barbarskú noc“ likvidácie rehoľných radov r. 1950, i našej gréckokatolíckej cirkvi. Brány na teológiu boli zavreté a tak ukončil štúdium medicíny. Dlhé roky pôsobil ako lekár. V čase politického uvoľnenia v r. 1968 odchádza do Litoméřic študovať teológiu. Pôsobí v pastorácii všade tam, kde posielajú jeho predstavení. Ostávajú po ňom zrenovované chrámy (Sabinov, Renčičov, Lačnov). Služí božiemu ľudu ako dušpastier, duchovný lekár, ale neraz i praktickými medicínskymi radami. V poslednom období jeho úspešným pôsobiskom sú Michalovce — Topoľany, odkiaľ bol počas pobytu generálneho predstaveného otca Juana Lasso de la Vegu vymenovaný za viceprovinciála.

ZA OTCOM MICHALOM ČARNÝM

V Slove číslo 3 sme už oznámili, že 11. januára t. r. odovzdal svoju šľachetnú dušu Pánovi v 60. roku kňazstva titl. arcidekan o. Michal Čarný. K životu tohto obetavého kňaza sa vraciame informáciou redakčnej pošty.

Narodil sa 24. októbra 1908. Gymnaziálne i teologické štúdiá absolvoval v Užhorode. Po vysviacke na kňaza pôsobil v rokoch 1932—38 ako správca farnosti v Koičave na Podkarpatskej Rusi, potom vo Veľatoh, okr. Trebišov. Pretože zostal verným služobníkom sv. Cirkvi, bol v roku 1950 internovaný v severných Čechách, kde 18 rokov pracoval ako robotník v chemickom priemysle. Po obnovení našej cirkvi sa vrátil do Veľat a za dva roky jeho pôsobenia si veriaci v dvoch filiálkach spolu s rímskokatolíckimi vybudovali dva chrámy a vo Veľatoh novú farskú budovu. Pre aktívnu činnosť v prospech sv. Cirkvi mu v roku 1970 odobrili štátny súhlas. Ostatné roky života prežil na dôchodku v Bratislave. Bol pochovaný v rodnej obci — v Nižnom Žipove. (Ospravedľňujeme sa snaživým žipovským veriacim za mylnú informáciu, ktorá nám bola poskytnutá a uviedli sme ju v čísle 3.)

Čítajte a rozširujte

SLOVO

PODSTATA NAŠEJ VEĽKOSTI

V našej existencii v každom okamihu závisíme od okolitého prostredia. Okolité prostredie závisí od ďalšieho pozadia, ktorým je vesmír. Neustále potrebujeme kyslík z atmosféry, každý deň potrebujeme vodu z vodného režimu zeme, potrebujeme potravu z pôdy a lesov, potrebujeme svetlo a teplo slnka. Zem a Slnko sú odkázané na existenciu galaxie a galaxia na vesmír. Stvoriteľ rozvinul nádhernú paletu stvorenia, aby slúžila človeku. Sláva hviezdneho neba hovorí aj o veľkosti človeka. Lebo človek má slúžiť nesmiernemu Bohu.

Sme napojení na hmotný vesmír prostredníctvom hmotných väzieb. Ľudstvo je ďalej napojené na Božie nebo, na Božie žriedlo všetkého bytia prostredníctvom Cirkvi ako Sviatosti sveta. Cirkev prostredníctvom sviatosti prepája ľudí na život Boží. A kresťania, ktorí sú povolani, aby boli chrámami Ducha Svätého, majú svojimi kvalitami priťahovať všetkých k pravému ohnisku života. Je to povolanie byť soľou zeme, byť svetlom sveta.

Tu je podstata našej veľkosti. Nech máme akékoľvek navonok skromné životné zaradenie, naša veľkosť je v povolani na budovanie Božieho kráľovstva a na účasti na živote Božom. Nikto nie je v skutočnosti bezvýznamný, posledný, zabudnutý. Náš život sa odohráva pred skvelým obecnstvom: Pán Boh, Panna Mária, anjeli, zástupy svätých dívajú sa na nás s láskou a očakávaním, ako naplníme svoje povolanie.

Nebo aj zem čakajú, či prinesieme obeť opakovanej trepezlivosti, oddanosti vo všedných dňoch, aktívnej vernosti Božej vôli a radostného uctievania Božej veľkosti. Vo všedných dňoch je naša veľkosť zahalená do pláštá šedej farby. Pán jej dá raz zažiarit v jasných farbách dúhy.

M. STANISLAV

TY ŤAHAJ BRÁZDU ĎALEJ...

Výročie smrti sv. Cyrila, apoštola Slovanov, si 14. februára t. r. pripomenuli aj Slováci, ktorí žijú v Ríme.

Sv. liturgiu celebrovali dvaja naši kardináli — Ján Chryzostom Korec a Jozef Tomko, arcibiskup Sokol, dvaja biskupi — Dominik Hrušovský a Pavol Hnilica a s nimi okolo sedemdesiat kňazov. Baziliku sv. Klimenta zaplnili bohoslovci, rehoľné sestry a veriaci z Ríma i z iných krajín. Bohoslovci z Nepomucena už pred sv. liturgiou zaspievali starosloviensku mirtinu jekténiu a počas sv. liturgie spievali d'alsie jej časti. Práve tieto nám dôverné spevy dodali tejto chvíli ozaj povznášajúcu atmosféru.

O. kardinál Korec vo svojej kázni zdôraznil odkaz sv. Cyrila bratovi Metodovi pred svojou smrťou: Ty ťahaj brázdú ďalej... Tento odkaz platí aj pre nás. Áno, hlbokú brázdú vyorali v srdciach našich slovanských národov — a najmä nášho — sv. Cyril a Metod. Po nich túto brázdú orali Bohu zasvätení kňazi, rehoľníci, veriaci. A teraz je rad na nás... Tieto slová sa dotkli najmä nás, ktorí sme tu vo večnom Meste s poslaním pokročiť v ťahaní brázdvy viery v našom národe.

Po sv. liturgii sa sprievod duchovenstva odobral do spodnej baziliky, kde pôvodne boli uložené pozostatky nášho apoštola sv. Cyrila. Po krátkej modlitbe sa slávnosť skončila. Všetci pritomní odchádzali z baziliky posilnení a povzbudení do ďalšej práce — na svojom poste zveľadovať dedičstvo otcov.

o. Ján BABJAK, S. J.

Z LISTOV ČITATEĽOV

Veľmi nás teší, milí čitatelia, Vaša reakcia, s akou sledujete náš časopis. Mnohí sa obraciate na redakciu nielen s informáciami, ale i s dobrými podnetmi a otázkami, ktoré Vás zaujímajú a očakávajú tiež odpovede. Uisťujeme Vás, že onedlho uvedieme rubriku, kde budeme na Vaše otázky postupne odpovedať (p. Mattovi a ďalším).

Čitateľ Štefan Lahovič zo Sniny vo svojom obsiahlom liste reaguje na obsah relácie Dobrá zvesť, ktorá v rozhovore s biskupom pravoslávnej cirkvi Jánom z Michaloviec priniesla skresľujúce informácie. Čitateľ nám približuje skutkový stav sporov pri navrácaní chrámov gréckokatolíkom v humeňanskom regióne. „Neplatia na nich prosby ani rozhodnutia vládneho splnomocnenia. Máme vážne obavy, že aj u nás sa zopakujú Medzilaborce...“ Neuvěřejňujeme z listu viac. Nechceme rozjatrovať rany, vyvolávať nové spätné reakcie. Zahrňme tento problém do našich každodenných modlitieb a prejavov skutkov obety a milosrdenstva, najmä v tento pôstny čas.

Osobitnú odozvu vyvolali dve „Kapitolky z našich dejín“, ktoré sme uviedli v 3. a 4. čísle Slova. Pre doplnenie uvádzame, že ich autor o. Gabriel Székely uviedol všetky pramene, o ktoré sa opieral, no z priestorových dôvodov sme ich neuviedli. Tým je zrejme, že jeho interpretácia, opierajúca sa o maďarské pramene, je v otázke vzťahu solunských bratov k Maďarom, či problém ďalšieho pôsobenia ich žiakov iná, než ako ju interpretujú slovenskí historici. Jeho príspevok pokladáme ako za jednu z možných interpretácií dejinnej skutočnosti.

GALATOUR, CK, 080 01 PREŠOV

Námestie SNP 1 v Dome kultúry

Telefón 091/431 01

091/430 62 kl. 18

organizuje

pútnické autokarové zájazdy
s náboženským programom a s kňazom:

- BENÁTKY — RÍM — SAN MARINO a BENÁTKY — RÍM — ASSISI — FLORENCIA** s audienciou u Svätého Otca vo Vatikáne za 2100 Kčs.
Termíny: 14.—19. 6. 1992, 12.—17. 7. 1992, 20.—25. 9. 1992, 27. 9.—2. 10. 1992.
- LURDY** — 6 dní, cena 3150 Kčs.
Termíny: 30. 4.—5. 5. 1992, 18.—23. 6. 1992, 30. 7.—5. 8. 1992, 13.—18. 8. 1992, 27. 8.—1. 9. 1992.
- PARÍŽ — LURDY** 7 dní, cena 3360 Kčs.
Termíny: 22.—28. 5. 1992, 19.—25. 6. 1992, 14.—20. 8. 1992.
- LURDY — FATIMA** 7 dní, cena 6300 Kčs.
Termíny: 21.—29. 5. 1992, 2.—9. 7. 1992, 17.—25. 9. 1992.
- IZRAEL** — 8 dní letecky z Prahy, cena 19 900 Kčs.
Termín: 5.—12. 5. 1992.

Prihlásiť sa môžete aj telefonicky.

Maľujem sväté obrazy a zástavy do Božích chrámov, ale aj pre jednotlivcov. Podľa želania. Objednať si ich môžete na adrese: Milan Krajňák
094 22 Nižný Hrušov 327
okr. Vranov nad Topľou

SLOVO — dvojtýždenník gréckokatolíckov v ČSFR. Vydáva Spolok sv. Vojtecha v Trnave. Vedúci redaktor: Blažej Krasnovský. Redaktori: Katarína Mal'učká, Anton Mesároš. Redakcia: 080 01 Prešov, Hlavná 1. Tlačia: Duklianske tlačiarne, š. p., Prešov. Grafická úprava a technické zabezpečenie: Neupress. Uzavierka časopisu je tri týždne pred vydaním čísla. Celoročné predplatné 96 Kčs, polročné 48 Kčs. Cena jednotlivých výtlačkov 4 Kčs. Indexné číslo 496 18.